

Z OBSAHU:

— V cykle Svetlá vlasti nám dr. E. Korba približuje duchovný profil osobností sv. Ľudmily a sv. Václava.

— Prodekan pražskej CMB fakulty prof. dr. V. Bartůněk informuje o III. medzinárodnom slavistickom kongrese, ktorý sa konal v dňoch 4.–7. júla t. r. v Salzburgu a Rezne.

— Potrebu prehĺbovania liturgického života a znalostí zdôrazňuje vo svojom príspevku M. Skala.

— Z ďalších autorov: T. Fedorenko (Pozdrav Bohorodičke), I. Marianov (Nebeská Matka počuje a vypočuje), J. Durkán (Reforma viery či porozumenie obradu?), Th. Lic. J. Seman (Náš život nech je živým apoštolátom), M. Kľučár (Nad ľahostajnosťou vo viere).

— Z dejín našich farností sa v tomto čísle zoznámime s farnosťami: Hrabské, Kojšov a Černina.

— Z rozhovoru s členom Francúzskej akadémie J. Rostandom najzaujímavejšie state vybral a preložil T. M. Raslavický.

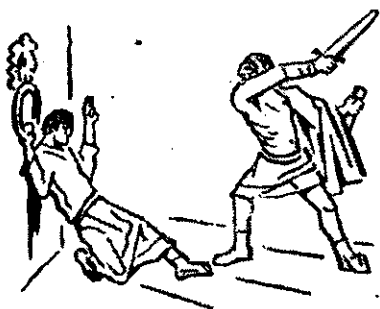
— 6. pokračovanie reportu o pápežovi Jánovi XXIII.

— Pravidelné rubriky: Liturgický kalendár, Liturgický život, Z redakčnej pošty, Cirkvi vo svete, Ekumenizmus, Z nášho života, Naša mládež, Knihy a Kultúrne rozhľady.

Snímka: O. P. Čech

Zavraždenie sv. Václava. Reprodukcia kresby J. Konůpka z knihy vydanej k mileniu svätcevej smrti.

Liturgický kalendár

1. okt. Pokrov Presv. Bohorodičky.
2. okt. sv. Ananiáš, ap.
4. okt. 20. nedeľa po sv. Duchu (Gal 1, 11–19; Lk 7, 11–16; Hl. 3) Boží Syn vracia námskej matke syna. Najprv ju však povzbudzuje posilňujúcim: Neplač! Hľa, to je to povzbudzujúce slovo, ktorého úlohou nie je stierať slzy z očí, ale skôr otvárať oči, aby hľadeli so živou vierou a nádejou na všetky i tie najťažšie životné skúšky a bolesti.
6. okt. sv. Tomáš Blíženeč, ap.
9. okt. sv. Jakub Alfeov, ap.
11. okt. 21. nedeľa po sv. Duchu. Nedeľa sv. otcov 7 cirkevného snemu. Siedmy cir. snem bol II. koncil nicejský, ktorý sa konal r. 787 a bol hlavne zameraný proti obrazoborectvu. (Gal 2, 16–20; Lk 8, 5–15; Žid 13, 7–16; Jn 17, 1–13; Hl. 4).
16. okt. sv. Longín, mučeník.
17. okt. sv. Oziáš, prorok.
18. okt. 22. nedeľa po sv. Duchu (Gal 6, 11–18; Lk 16, 19–31; Hl. 5) Podobenstvo o boháčovi a Lazarovi je jedným z najvýstižnejších a najznámejších z celej novozákonnej literatúry. Poučné a varovné sa k nám prihovára, aby sme na hostine pozemského života nezabúdali dôsledne zabezpečiť si dôstojné miesto i na hostine života večného.
19. okt. sv. Joel, prorok.
21. okt. Bl. Hilar Veľký, mních.
23. okt. sv. Jakub, apoštol.
25. okt. 23. nedeľa po sv. Duchu. (Ef 2, 4–10; Lk 8, 26–39; Hl. 6). Gerazskí obyvatelia si viac vážili svoje stádo ako spôsobnú náuku a pokoj duše. Preto Spasiteľ opúšťa ich kraj, ale uzdraveného človeka ponecháva, aby on zvestoval, „aké veľké veci urobil Boh.“
26. okt. sv. Demeter, mučeník.
29. okt. sv. Anastázia, panna a muč.
30. okt. sv. Zenób a Zenóbia, muč.

A. K.

SVETLÁ VLASTI

IX. Sv. Ľudmila a sv. Václav

Ak by sme nechceli dodržať už vžitý názov nášho cyklu Svetlá vlasti, potom najvýstižnejší by bol: Sv. babička a jej sv. vnuk. Ale na názvoch nezáleží a dnes toto vyhradené miesto v Slove nám umožňuje priblížiť si oboch príbuzných svätých, ktorých sviatky spomíname v mesiaci septembri.

Sv. Ľudmila bola dcérou pšovského vládyma a manželkou vojvodu Bořivoja z rodu Přemyslovcov. Relácie o jej pokrstení sa rozchádzajú v dátume i v osobe krstiteľa. Azda ju pokrstil sám sv. Metod za pamätnej návštevy na Svätoplukovom dvore, alebo sa tak stalo neskôr, keď to mohol urobiť niektorý iný kňaz z Metodovej družiny. Najdôležitejším faktom zostáva, že sv. Ľudmila kresťanstvo prijala úprimne nielen vonkajšou formou sviatostného krstu, ale predovšetkým celým svojím ušľachtilým srdcom. „Stala sa horlivou služobnicou Kristovou a nahradzovala hojne počtu Bohu, ktorú predtým z nevedomosti prinášala pohanským bôžikom,“ — napísal o nej starý životopisec a k tomu dodal: „preukazovala hojné skutky kresťanského milosrdenstva chudobným, nemocným, a prenasledovným. Preto bola nazývaná matkou chudobných, podporou chromých, okom slepých a milostivou pomocnicou vdôv a sirot.“

Po Bořivojovej smrti prebral vládu Spytihnev, starší syn Ľudmily a po ňom Vratislav, ktorý si vzal za manželku kniežiacu dcéru Drahomíru a z tohto manželstva sa narodili traja synovia: Václav, Boleslav a Spytihnev. Ovdovelá Ľudmila s horlivým apoštolským záujmom sa podieľa na kresťanskej výchove a uvedomí svojich vnukov. Zvrchovanú pozornosť sústredila predovšetkým na najstaršieho Václava, ktorý sa po otcovej smrti a po dočasnom riadení zemskej vlády matkou Drahomírou sám ujal vladárskeho žezla. V tomto historickom rozpätí dozrela závisť sklbená iste aj s prudkou osobnou nenávisťou Drahomíry k Ľudmile do tragického vyvrcholenia, keď ju dala táto hanebne zahrdúsiť na tetínskom sídle Ľudmily.

Jej vnuk Václav ju neobyčajne vrúcnou miloval. Bola prezieravou ženou veľkého duchovného formátu. Jej primknutie sa ku kresťanstvu malo pevný základ v hlbokkej úprimnosti. Vedľa týchto priezračných a ľudsky veľmi pozitívnych znakov osobnosti sv. Ľudmily vystupuje rys zloby, závisť a azda aj žiarlivosť u matky Drahomíry veľmi odpudzujúco a veľmi neludsky. Je to pre nás pochopiteľné, pretože plameň lásky vždy žiarí, svieti a zahrieva, kdežto plameň zloby nenávisť aj keď horí, spaľuje a ničí. Jeho svetlo ani neohreje, ani nesvieti, iba zaslepuje.

Sv. Václav bol vnukom sv. Ľudmily a synom Drahomíry. Neuvedieme nič nové, ak pripomenieme neurčitost roku narodenia. Azda okolo roku 903 spatril svetlo sveta v stochovskej pevnosti. Nie je ničím novým ak uvedieme meno jeho otca Vratislava. Matku sme už spomenuli. Taktiež mená jeho učiteľov: kňaz Kaich, ktorý ho vychovával v jazyku a obrade slovanskom a kňaz Ucen, ktorý bol na Budči jeho učiteľom v reči a obrade latinskom. Dvadsaťročný užíma sa vladárskeho kresla. V mierumilovnosti a zhovievavosti usiluje o riešenie všetkých vnútorných (bojové stretnutie s predstaviteľom opozičnej strany Radislavom) i vonkajších sporov (ústupky voči agresívnym výpadom susedného nemeckého panovníka Henricha). Povrchné kresťanstvo a nevykorenené pohanské zvyky vlastných ťažko sa spájali s ušľachtilými a obradnými kresťanskými snahami mladáho panovníka. Tu spočíval koreň osobnej nenávisť voči nemu, z ktorého vyrástol nielen zákerný úmysel, ale ešte zákernejší čin, ktorý vyhasil mučeníckou korunou život nositeľa kniežacej koruny. Zarmucuje ale neprekvapuje, že bol odstránený vlastným bratom Boleslavom a kruto zabýť pri dverách chrámových v Starej Boleslavi ním najatými vrahmi. Deň po sviatku sv. Kozmu a Damiána umiera pri vchode do staroboleslavskej svätyne lúčiac sa s týmto svetom a životom slovami odpustenia bratovi i jeho vraždiacim pomocníkom. Jeho osobnosť môžeme stručne charakterizovať ako život naplnený dobrovoľnou a uvedomelou láskou k zverenému ľudu. I v poslednom životnom okamihu nemožno u neho nevycítiť, nevidieť a nepriznať jeho veľkú lásku, ktorá ho verne sprevádzala celým jeho životom a ktorá nie menej verne ho sprevádzala aj z tohto života. Viedla ho k láske večnej a zanechala, jeho svätú pamiatku v neprestávajúcej láske jeho ľudu, ktorý po stáročia ju najvýraznejšie vyjadruje velebným svätováclavským chorálom a nezmenšenou dôverou: „Nedaj zahynúť nám, ani budúci!“

Ak veľký cirkevný učiteľ sv. Tomáš Akvinský charakterizuje mučeníctvo ako úkon čnosti, statočnosti, trpezlivosti, lásky a viery, ktorými sa vyznáva viera aj za cenu vlastného života, treba tieto výstižné slová v poukaze na oboch svätcoch uviesť do súladu s potrebami našich čias. Svetlý odkaz sv. Ľudmily i sv. Václava je i dnes vysoko aktuálny a dôležitý. Pripomína nám činný kresťanský život, život pre Krista a podľa Krista. Žiadne veľké dielo nevzniká bez obetí. Ani v našom prítomnom živote to teda nesmieme ľahostajne obchádzať. Ide len o to, aby sme svojím častým, zdanlivo drobným a nevýrazným obetám dali pečať s príslušnou hodnotou dobrovoľnosti a nadovšetko ochotnej lásky. Každodenný život nám poskytuje veľa príležitosti k drobným i veľkým záslužným obetiam. Nech je teda každá naša obeť, každý náš dobrý skutok sprevádzaný vždy spokojným úsmevom, rýdzoú láskou, úprimnou nádejou a pevnou vierou v zaslúženú odplatu na večnosti!

Dr. EMIL KORBA

Stále živý cyrilometodský odkaz

V dňoch 4.–7. júla t. r. zasadal III. medzinárodný slavistický kongres v Salzburgu a v Rezne, na ktorý bolo pozvaných 250 vynikajúcich osobností z celého sveta. Medzi nimi i prof. Lihačev z Leningradu, ktorý prednášal o stredovekých medzislovanských vzťahoch. Československu bola tentoraz vyhradená zvlášť čestná úloha, iste pre jeho známy horlivý záujem o cyrilometodejské otázky a pre stojanovské velehradské tradície. Z uvedeného celkového počtu pozvaných bolo 40 z CSSR. Zo 67 referentov bolo poctených 17 Čechov a Slovákov úlohou predniesť v niekoľkých sekciách príspevky z odborov historických a lingvistických. Boli v nich znova a novo skúmané problémy, týkajúce sa založenia panonského biskupstva a nespravodlivé odsúdenie Metoda, ako aj iné príbahlé otázky.

Na udalosť Metodovho uväznenia veľmi vhodne nadväzovala exkurzia do Ellwangen. Cestné miesto rezervované príslušníkom našej republiky je zrejme aj zo zloženia 26-členného vedeckého čestného predsedníctva, kde je uvedených sedem Slovanov. Z toho štyria z CSSR, jeden Poliak a dvaja Slováci.

Kongres zasadal pod protektorátom rakúskeho spolkového kancelára. V čestnom predsedníctve okrem viedenského kardinála dr. Königa, bol známy slovanofil dr. Graber, biskup v Rezne, sekretár kongresu prof. dr. Zagiba, ktorý pripravuje vydanie prerokovaných materiálov. Dostavil sa i francúzsky priateľ Slovanov monacký biskup Rupp, ktorý hovorí po rusky a pasívne ovláda viac slovanských jazykov.

Pri kázňach došlo k významným prejavom, určeným slovanským národom. Salzurský arcibiskup dr. Machainer vyhlásil: „Ak sa s istotou dokáže, že môj dávnny predchodca (Adalvin, o ktorého vine nemôže byť sporu – pozn. redakcie) sa dopustil nespravodlivého činu, potom chcem už teraz poprosiť o odpustenie za prikoría, ktorým boli slovanské národy po Metodovom odsúdení vystavené.“

Hlavná časť kongresových rokovaní a práce uskutočnila sa v Rezne. V tamojšom dome po bohoslužbách celebrovaných bývalým záhrebským arcibiskupom dr. Fr. Seperom bol prečítaný telegram Pavla VI., v ktorom pápež vyslovil presvedčenie, že kongresové rokovania prispievajú k hlbšiemu poznaniu slovanského myslenia, slovanskej kultúry a slovanských stredovekých dejín.

Vystúpenie rezenianskeho biskupa dr. Grabera významne charakterizovalo násilnosťami poškvrnené slovansko-germánske vzťahy v minulosti so zdôraznením dobrej vôle terajších nositeľov najvyšších cirkevných úradov kompromitovaných súčasníkmi sv. solúnskych bratov Cyrila a Metoda. Z jeho prejavu vyberáme: „Všetky udalosti okolo prípadu sv. Metoda sú len článkom smutnej histórie nemecko-slovanských vzťahov, histórie poznamenatej krvou a slzami, pri ktorej bol často križ pláštikom k expanzii. Teraz si jasne uvedomujeme, že by situácia v Európe vyzerala vtedy ináč, keby sa bratom Cyrilovi a Metodovi ich dielo podarilo. My na Západe sme opustili duchovné hodnoty šírené i v tomto priestore slovanskými vierozvestmi.“

prof. dr. Václav Bartůněk

V ZNAMENÍ ZAČIATKOV

Tento mesiac prežívame v znamení začiatkov. Jeho prvý deň je začiatkom školského roku pre našu mládež a súčasne je prvým dňom nového cirkevného liturgického roku. Mať možnosť niečo znova začať skrýva v sebe novú nádej na úspech, ak predchádzajúce bolo menej úspešné. Je príležitosť byť obozretnejším a múdrejším ako to minulé bolo nie dosť obozretným a múdрым, a šancou využiť dar času a života ekonomicky – hospodárne z hľadiska časných i večnostných zreteľov. Toto je vďačný motív na popremýšľanie na každom začiatku...

Aj liturgia a duchovný život ako pojmy a reality nášho života sú hodné toho, aby sme sa pri tejto príležitosti nad nimi pozastavili. Liturgia a duchovný život sú vyhradené výlučne pre život človeka ako koruny tvorstva. V konkrétnej podobe sa s nimi stretávame ako s prejavmi a formami religiozity v ľudstve v tých najrozmanitejších podobách. Tieto prejavy a formy sa členia podľa typu toho-ktorého náboženstva a bližšie ich určujú vierovyznania, ku ktorým sa ľudia hlásia. V konečnom štádiu ich rozlíšenosť a rôznosť určuje aj obradová mnohorakosť, ktorá je síce pri celostnom pohľade takmer zanedbateľným detailom, avšak pri konkrétnom nastolení problému treba na ňu z prakticko-pastorálnych dôvodov prihliadať. Liturgia a duchovný život sa týka toho najvnútorniejšieho sveta tak jednotlivcov, ako aj všetkých základných ľudských zoskupení od rodiny počnúc až po cirkevné spoločenstvá, ktoré tvoria náboženské obce alebo farnosti. Za súčasného stavu, keď máme na mysl liturgiu a duchovný život kresťansko-katolíckeho typu a byzantsko-slovanského obradu, je rovnako ako vo všetkých katolíckych obradoch základnou organizačnou jednotkou, v ktorej sa realizuje liturgický a duchovný život veriacich – práve farnosť a farský alebo filiálny kostol. Tu nachádza svoje miesto jedinec i zoskupenie veriacich. Tu sa zobúdzda a pestuje nadprirodzený život, duchovný život. Liturgia, duchovný život

a naše chrámy sú vysokými školami našej kresťanskej uvelomelosti, a to nie je malíčko. Liturgia ako Eucharistická obeta, ktorá sa ustavične prináša v kresťanských zhromaždeniach je ohniskom duchovného života a spolu s ostatnými sviatosťami, ktorými priteká prívál Božieho života do našich duší, je prevrácný dar dobročinnosti Božej pre ľudstvo. Treba ich len poznať, uvedomele sa začleniť do prúdu života, ktorý v nich pulzuje a ktorý sa nám nimi sprostredkúva v záujme naplnenia nášho osobného života...

V každom ohľade znamená liturgický a duchovný život obohatenie, naplnenie a pozdvihovanie ľudského života do nadosobných a večnostných polôh. A z toho potom prameni vyrovnanosť, pokoj, šťastie. V tomto úsudku sa zhodne stretávajú názory všetkých, ktorí svoj život žijú v spojení s týmito zdrojmi duchovného života, ktorí ho vždy hlbšie poznávajú štúdiom a každodenným uskutočňovaním, a rovnako tí, ktorí sa ním vo svojej jednoduchej ale silnej viere priam živia úprimným prítlutím k osvojeným formám zbožných návykov a naučeným formuláciám modlitieb, ako aj účasťou na praktických prejavoch zbožnosti či už osamele alebo v menších zoskupeniach.

Vcelku nám treba konštatovať, že mnohí veriaci majú pomerne slabé vedomosti o poklade a zdrojoch kresťanskej duchovnosti. Preto by bolo žiaduce, práve v tejto rubrike nášho časopisu, postupne pojednať v prijateľnej forme o všetkom tom podstatnom, čo sa prežívania novozákonnej obety v kresťanskom zhromaždení týka, ale rovnako aj o všetkom čo súvisí s ostatnými sviatosťami a s pestovaním duchovného života našich veriacich vôbec.

Záver z predložených myšlienok môžeme zhrnúť do nasledujúcich otázok:

Viem, čo je to sv. liturgia?

Viem, čo je to „duchovný život“?

(Pokračovanie na str. 4)

V ZNAMENÍ ZAČIATKOV

(Dokončenie zo str. 3)

Viem, čo je to ľudsky plný a kresťanský život?

Uvedomujem si, že by som o tom mal vedieť viac, poznal to dôkladnejšie a prežívať intenzívnejšie?

Kvôli nikomu — výlučne kvôli sebe, pretože viera v Boha a intenzívny duchovný život, je v prvom rade službou seba samému. Pán Boh sa bez nás obide, no my bez neho nie!

Viem, že aktívna účasť na sv. liturgii a uvedomelá časť prijímanie sviatosti oltárnej (Eucharistie) a ostatných sviatosti je zdrojom mojej duchovnosti a zárukou môjho kresťanského dozrievania?

Ak to poznám, cítim a viem len v hmľistých obrysoch, ak účasť na sv. liturgii a prijímanie sviatosti je pre mňa banalitou, nudným zvykom alebo neprijemnou povinnosťou, k plneniu ktorej ma musia nútiť, tak potom je kdesi chyba...

Dar nášho života v čase má dozrieť pre večnosť. Aby sa tak stalo, musím správne a ucelene veci, seba svet a život vidieť, tvoriť si o tom nepokryvené úsudky, správne veci hodnotiť, posudzovať a tomu ľudsky primerane, priamo, čestne a charakterne konať.

Budeme si v tom navzájom pomáhať!

MARIÁN SKALA

Štvrté prikázanie

1. Stretol som sa so známym dôchodcom, ktorý vliekol objemný kufor, keď vstupoval do čakárne vymeniť si lístok. Po pozdrave som sa prihovoral a spýtal:

— Kam, kam? Na rekreáciu, alebo kúpeľné liečenie?

— Mohlo by sa to nazvať aj rekreáciou, ale nie je to celkom tak. Idem do starobinca.

— Prečo nesiete taký objemný kufor?

— No predsa nesiem svoje šatstvo a osobné potreby.

— Teda idete na trvalo?

— Ano.

— No a čo, doma už nebolo pre vás kútika, kde by ste sa utiahli?

— Je dosť miesta, ale nechcem byť deťom na tarchu.

— Azda ste sa pohádali s deťmi, že ich opúšťate?

— Nie, ale myslím, lepšie bude tak, keď im nebudem zavádzať.

— . . .

2. Bol som na návšteve u staršieho kolegu. Nebol doma, iba jeho manželka ma zaviedla a zdržiavala, že sa skoro vráti. Sadol som a zhovárali sme sa. Všetličo sme pospomínali a napokon aj rodinné veci prišli na pretras.

Kolega vydal dcéru a do vena jej kúpil dom. Spodnú časť obývala rodina mladých a manzardku rodičia. Zo začiatku to klapalo, ale neskôr už prišli aj neslušné a hrubé slová. Veľa trpkých chvíľ sa ušlo starcom, že vážne rozmýšľali o tom, ako by si mohli nájsť niekde tichý kútik, kam by sa utiahli v starobe.

Vytýkal som kolegovi, ako mohol urobiť takú nerozvážnu vec, že dom ešte za svojho života dal prepísať na dcéru. Mohol sa vyhnúť tým neprijemnosťami a spokojne si žiť vo svojom. Nepočítal s tým, že povaha dcéry sa môže zmeniť a dostane sa do vleku svojho manžela. A pán zať ako novopečený majiteľ domu nárokoval si uplatňovať svoje panovačné chůtky voči testovi a svokre. Neskôršie aj manželka sa postavila na jeho stranu a starým ro-

dičom nastali na zaplkanie horké a nezniesiteľné dni.

— . . .

3. Otec, matka a najmladší syn bývali pohromade. Matka zomrela, ostali dvaja: otec so synom. Matkina polovica domu pripadla synovi, aby mal kam priviesť manželku, keď sa oženi. O pár rokov syn sa oženil. Mladý pár obýval spálňu a jedáleň, kým otec sa nastahoval do malej bočnej izby.

Starý — taký knižný mol — stále sa hrabal v knihách. Čítal, písal, notoval. Mal pekné zbierky: kníh, nôt, poštových známok. Veď všetci máme nejakú záľubu. Deti boli zamestnané, starý tiež chodieval na stravu. Nedelku a na voľné soboty, samozrejme, ostával doma pri spoločnom stole. Žili svorne a spokojne. príjemne strávili voľný čas. Zo začiatku aj s nevestou to vychádzalo. Až raz to z nej vyhrklo a vyčítala svokrovi.

— To už človekovi na nervy ide, to nemôžem vydržať. Ako len môžete stále dnu trčať a nič nerobiť. Nervujete von niečo pomôcť, vidieť, že ste nikdy nič nerobili. Ja som sa nie preto vydala, aby som na vás robila.

Pre ľahšie porozumenie poznamenávam, že mladí dosiaľ nevedeli, čo je daň, poisťné, vodné, kanalizácia, inkaso atď., ktoré drobnosti starý otec hradil zo svojej skromnej penzie. Okrem toho mesačne prispieval na vedenie domácnosti sumou 200 korún.

Ten tretí prípad uvádzam len preto, aby som poukázal ako nespravodlivo posudzujú veci niektorí jednotlivci z terajšej mládeže. Nerozmýšľame vyblafne zo seba výrok bez toho, aby zvážila, či je to na mieste. Taká výčitka musí uraziť aj veľmi trpezlivého a tobož človeka, ktorý vo vlastnom býva. Ako som neskôršie zistil, za evakuácie dotýčaný stratil celý majetok: s manželkou a s piatimi deťmi dom nechal tak ako v ňom bývali, sotva niečo cenného zobrali so sebou.

Keby iný výsledok jeho životnej práce nebol iba ten rodinný dom, už je to dosť. Vychovať a vyškoliť

päť detí nie je maličkosť. Dcéry povydával, synov poženil. Všetky deti sú v poriadku. Žil spokojne, hoci skromne. Muselo ho to zaboliť, keď mu najmladšia nevesta vyhadzuje na oči, že nikdy nič nerobil.

— . . .

Dost tie tri príklady zo života, aby sme mohli poukázat na veľkú nevďačnosť niektorých detí voči svojim rodičom. Ako možno tak ľahko a skoro zabudnúť na štvrté Božie prikázanie!

A či si uvedomujeme to? Ci splácame do nás, do našej výchovy uloženú sumu?

Prvý príklad neukazuje na roztržku, ale citlivý starec vytyčil, že je na tarchu. Deti sa nepousilovali zdržať otca, odhovoriť ho od úmyslu. Ci by bolo nepadlo dobre milé slovo rodičovi prerieknúť a usilovať sa o to, aby im nerobil hanbu tým, že ich opustí? Neurobili to. Je to vďačnosť? Je to detinská láska?

V druhom prípade je hrubé porušenie povinnosti voči rodičom, keď ich traktovali neslušnými poznámkami a zapomenuli na to, že dom, v ktorom bývajú, obstarali rodičia a oni sadli do hotového. Pre starých taký život je neznesiteľný. Casto plačú nad nevďačnosťou detí. Sami sebe robia výčitky, že zle poznali povahu dcérinu, keď jej odovzdali rodinný dom a mladí sa stali jeho majiteľmi.

Tretí prípad je jednoduchá nezrelosť, detinstvo. Nevesta možno, ani to nemyslela tak zle ako sa vyjadřila. Je to nevedomosť z jej stránky, ktorá nevedela oceniť svokrovu prácu. Je neprijemné žiť v spoločnosti osoby, ktorá nemá pre nás milé slovo. Tu sa všetko dá napraviť a urovnať, kým syn ostane pri zdravom úsudku a bude si naďalej cítiť svojho otca. Potom presvedčí aj svoju manželku.

Neodsudzujem ich. Priznávam, že niekedy potrebné je premáhať sa. A či rodičia málo sa premáhali a odpúšťali? Za to auto, televízor, chladničku a podobné veci. Z tej povýšenosti treba spustiť a pamätať, že raz aj oni budú starí. Ako im padne, keď ich deti podobne budú s nimi zaobchádzať? Uvažujme!

Jozef Erby

POZDRAV BOHORODIČKE

V deň našich narodenín, či menín, dobre nám padne pozornosť najbližších doma, či priateľov a známych. Azda najkrajšia chvíľa je tá, keď malé nevinné ratolesti dvíhajú kyticu kvetov, aby pozdravili svoju mamku, alebo tatka. Tých niekoľko vrúcnych slov i úsmev nevinného dieťaťa, je najcennejším darom ozajstnej lásky.

8. septembra má naša nebeská Matka, Presv. Bohorodička sviatok narodenia a 12. sept. sviatok mena. Tu duchovné spojenie vytvára čaro a idylu „rodinnej“ slávnosti v živote svätej Cirkvi. Naša úcta a láska k Matke Syna Božieho, k našej nebeskej Matičke, pohybuje sa na úrovni pozdravných modlitieb a oslavných mariánskych piesní. Sme zvyklí pri oslave svojich sviatkov prijímať dary, alebo aspoň kvety a vreľý stisk ruky. Sme zvyklí pri prejave mariánskej úcty neustále len prosiť... Veď, čo môže človek hodnotné vytvoriť a darovať svojej nebeskej Matke? Nie je náročná, ale iste jej dobre padne to naše detské a nevinné, tiché a skromné pozdravenie v tieto sviatkové dni modlitbou a hlavne, účasťou na sv. liturgii a na sv. prijímaní. To sú tie najkrajšie kvety duchovna, s drobnými skutkami lásky a milosrdenstva k blížnemu! Veľkorysosť a nafúkanosť sú ako falošne hýrivá bublina, nemajúca v sebe základy duchovného precítienia. Pripravme teda svojej nebeskej Matke malú, ale hodnotnú a krásnu kyticu duchovných kvetov prejavu úcty a lásky. Vložme do slov anjelského pozdravenia celé svoje srdce, aby to naše pozdravenie vyznelo ako mohutný chorál všetkých zbožných mariánskych ctiteľov: „Bohorodice Divo, raduj sa...!“, „Zdravas, Mária, milostiplná...!“

Tibor Fedorenko

NEBESKÁ MATKA POČUJE A VYPOČUJE...

Preblahoslavená P. Mária počuje a vypočuje všade svoje dieťky, kde k nej volajú a ju oslavujú.

Nepoznáam históriu vzniku národnej mariánskej svätynie Kapskej v Kanade — Notre Dame du Cap — ale fakt, že že dôveru svojich ctiteľov odmeňuje tam nebeská Matka mimoriadnym spôsobom, ako napr. vlní na svoj sviatok Nanebovzatie—Uspenia. Písalo sa o tom v Kanade i vo Francúzsku.

Desať hodín trvajúce pobožnosti sa chýlili už ku koncu. Večer okolo svätynie sa práve rozvíjalo pôsobivý sprievod s pochodňami. Po ňom mala byť posledná spievaná Služba Božia v mariánskom chráme. Z terasy Pútnického domu sprievod sledovalo zo 50 chorých na nosidlách a vozíčkach. Mali byť teraz dopravení do svätynie pred milostný obraz P. Márie. Ale boli už unavení desaťhodinovým programom pobožnosti. Len dve choré dali sa doviezť do svätynie, ostatní sa vrátili do penziónu. V svätyni bolo práve asi 200 veriacich, medzi nimi početná skupina Haitanov.

Tie dve choré — to bola Claudette Larochele — Klodetka Larošková, Klaudia so svojou priateľkou. Klaudia mala 29 rokov. Pred dvadsiatimi rokmi, keď mala deväť rokov, bola postihnutá hroznou a nevyliciteľnou chorobou: svalovou dystrofiou, ktorá začína pri chodidlách, zachvacuje nohy a postupne sa šíri na celé telo a privodí smrť. Ale mladé dievča malo neslýchanú odvahu a mimoriadne silnú vôľu. Dokonči svoje štúdiá a dostane miesto sekretárky. Keďže jej nohy neslúžia, pohybuje sa z miesta na miesto pomocou malého automobilu, zvlášť na to zostrojeného, ktorý sa ovláda výlučne rukami.

Ale choroba pokračuje neúprosne ďalej. Keďže stráca vládu aj nad rukami, musí sa zriecť práce a stáva sa invalidom a ide do ústavu, kde sa však svojim spolunemocným venuje celou dušou. Je dobrou veselou spoločníčkou. Má zvlášť vysoké ponímanie utrpenia a tohto ducha šíri okolo seba. Preto aj zakladá medzi chorými hnutie, ktoré sa nazýva Skupina neohrozených.

Keď teraz prichádza k Panne Márii Kapskej na sviatok Nanebovzatie, už po tretí raz v lete 1969, je hotový Lazar. Prípútaná koženými popruhmi k vozíku v sede, v páse a do-

le na nohách chráni sa, aby z vozíka nesklzla a nezvalila sa na zem. Dlhé nohavice zakrývajú jej úbohé nôžky. Krk jej podpira pevný korzet, aby sa jej hlava neklátila na všetky strany. Taktiež má upevnené zápästie a hánky.

V takomto stave predstupuje pred obraz svojej „Mamičky“. Neprichádza prosiť za svoje uzdravenie, ani za uzdravenie nikoho iného. Prichádza vyprosiť silu a odvahu pre seba a pre svojich Neohrozených. A prichádza sa rozlúčiť. Dňa 19. augusta má opustiť ústav v Montreali a odobrať sa do Mamaicu, aby tam čakala na smrť, ktorá nemôže dlhšie otáľať ako šesť-sedem týždňov. Najviac ju pritom tiesni myšlienka na nastávajúcu rozlúčku s nemocnými priateľkami, ktoré, ako si myslela, ju nevyhnutne potrebujú.

Zatiaľ čo kňaz precvičuje s asistenciou spevy, ozve sa tlmenej trojnásobný výkrik: „Mamá — Mamička!“ To vykrikla Klaudia, ktorej popruhy sa nevysvetliteľným spôsobom uvoľnili a ktorú tajomná sila vymrštila na kolená pred mriežku. Bolo ešte počuť: Merci — vďaka!

Ti, čo poznali jej stav a bezmocnosť, nemohli uveriť svojím očiam. Klaudia sa pozerala na Pannu Máriu a potom si vzala hlavu do dlaní. Nevnímala nič okolo seba. Až chvíľu po skončení bohoslužieb povstala pružná a radostná, ovládajúc pevne svoje pohyby. Objala svoju chorú priateľku a sama tlačila pred sebou jej vozík.

Prítomní prepukli v slzy a zanötli Magnifikat — Velebi moja duša Pána — Veličť duša moja Hospoda. Haitania sa pridali potom so svojimi národnými piesňami.

Je to nový veľký mariánsky zázrak?

Lekárske komisie a teologické skúmania poskytnú rozhodujúcu istotu. A vysloviť sa o tom prísluší Cirkvi, nie nám.

O týždeň Klaudia prišla znovu do mariánskej svätynie a bola vo výbornej forme, živá a neskrotná. A v svojom srdci spieva stále svoje Magnifikat.

A všimnite si, že Klaudia neprosila úpenlivo za uzdravenie, ale bola dokonale odovzdaná do vôle Pánovej. Dokonalá odovzdanosť do vôle Božej je najbezpečnejšia príprava na prijatie mimoriadnej priazne a milosti.

IVAN MARIANOV

(Snímka: A. Petrašovič)

Je príjemné a ľahké snívať, myslieť na krásu vzdialených krajín, túžiť po spoločnosti ideálne dobrých a pekných ľudí. Snívať je ľahké, príjemné a pekné...

R. Rolland v Colas Breugnonovi o tom píše: „Mám rád vzdušné a jemne opýlené radosti, ktoré vychutnávame pri snívaní, to božské lenošenie, v ktorom sa predsa vykoná toľko vecí: Človek je vo sne pánom celého sveta, je mladý, krásny, dobývačny, premieňa celú zem, všetkému rozumie, dokáže rozprávať so stromami, zvieratmi...“.

Každý sen obyčajne býva krásny, ale trvanie tejto vysnenej krásy je krátke a stráca sa keď zo sna prejdeme do prostej skutočnosti. Snívať je ľahšie, ťažšie je krásne sny uskutočňovať. Byť veľkým hrdinom

vo sne je oveľa ľahšie než sa stať ozajstným hrdinom v skutočnosti. Takéto hrdinstvo žiada viac než myšlienku, predstavu, žiada húževnatú prácu, likvidáciu tisíceroch prekážok, zápas.

I prostá a zdantlivo všedná skutočnosť však má svoje krásy. Vyrastajú pod jej povrchom a ak v nás je utlmený správny postreh, často sa nám potom zdá, že nás skutočnosť unavuje a otravuje. Zatiaľ však my sami zabíjame ju prázdny sniváním, fantastickými a fantatickými túžbami, ilúziami, sladkými predstavami...

Krása každodennej skutočnosti je prostá, dojemne krásna a najmä živá. To, čo si vo svojich snoch vymyslíme pomíne so snom a zabudneme na to, ale to, čo vo svojom živote uskutočnime pri všetkých námahách a ťažkostiach — to zostane.

Stojí za to milovať krásu prostej skutočnosti a milovať život so všetkým čo každá jeho minúta, hodina i každý deň nám priniesie.

Každá radosť vykupuje sa bolesťou a po bolesti môže prísť ešte väčšia, aby znásobila a upevnila zárodoky kvitnúcej budúcej radosti.

Stojí za to milovať a vážiť si život okolo nás a za jeho krásu bojovať i „srdce k boju vytasíť“. Ak sú naše predstavy o ňom ešte krajšie a lepšie, nemyslíme na ne, ale pričíňame sa, aby v superlatívne slov krásny a dobrý stali sa živým výsledkom našej snaživosti a tak pomáhali pri uskutočňovaní gigantického diela lásky, dobra a krásy, ktoré tkvie v prostej realite každodenného života.

Nie je možné pred ňou zatvárať oči, ani z nej unikáť. Treba ju odhaľovať, tešiť sa z nej, milovať a dávať z nej poznávať nielen sebe, ale aj iným!

E. K.

kde končí hranica prejavu povinnej a dobrovoľnej lásky k blížnemu! Tú pozná jedine Pán!

Mnohé činy si život vynucuje sám a tu sa už vehementne bránime, vzpierame sa splneniu prikázania lásky. Nie sme ochotní urobiť „Z núdze čnosť“, lebo vieme, že podľa objektívnych meradiel, náš prejav lásky blížnemu neosloží, ale škodí, ba podporuje jeho nesprávne požiadavky a zámary... Sme ľudsky presvedčení, že aj keby sme odstránili formalizmus vo vynútenom prejave lásky a bratstva a vliali doň ozaj celé srdce, aj tak by to druhému nepomohlo... My sa zbytočne ochudobňujeme o hmotné i duchovné hodnoty...

A tak z predpokladaného a požadovaného pocitu sympatií, lásky, či pochopenia pre potreby blížneho, vzrastá averzia i nenávisť, rozhlodávajúca vlastné duchovné snaženie...

Jedine Pán Boh bol a je vo svojom prejave lásky absolútne nezištný, ku všetkým neskonale rovnako láskavý a štedrý, bez ohľadu na výsledky a naše zásluhy! Veď Otcova obeť, keď poslal svojho Syna, aby priniesol obeť spásy ľudského pokolenia, je najkrajším a najnezištnejším prejavom lásky. On, ako Boh vedel a vie, do akej miery ľudstvo prijme a pochopí Jeho lásku. On jedine vie, komu láska Božia bude spásou a pre koho nevyhnutným zatažením. A predsa, Syn Boží obetoval sa za nás z absolútnej, nezištnej lásky ku všetkým! A či to nie je prejav teže nekonečnej lásky, keď chce byť a zostáva neustále medzi nami vo Sviatosťi Oltárnej? Takú obeť lásky my ľudia nevieme pochopiť, ani doceniť a nasledovať...

Chceme lásku za lásku, uznanie a často aj poďakovanie za obeť lásky... Chceme svojím prejavom lásky povzniesť seba i druhého... Ziaľ, výsledok nášho snaženia musíme často ponechať na milosť Božiu a na dobrú vôľu nášho blížneho, pre ktorého sa obetujeme... Boh však chce a žiada od nás často aj bolestivý ťiň láskavej obete, keď žiada od nás, aby sme sa zriekli aj toho, čo je nám najmilšie a najdrahšie! Boh chce nás preoslať i náležite pokoriť práve vtedy, keď žiada od nás často „nemožné“! To okolnosťami vynútené splnenie príkazu lásky k blížnemu, premenené na pokorné a ochotné splnenie vôle Božej, je jedine Pánom Bohom ocenený prejav lásky srdca. Bolesť, ale heroický, rovnajúci sa svätosti! Vypracovať sa k tej miete, cez úskalia subjektívnej bolesti, často oprávnenej nevraživosti, je síce ťažké, ale v láske Kristovej možné a osožné! Preto v príkorí, či v bezvýslednosti obety našej k blížnemu, neostáva nám iné, len pokorná odovzdanosť do vôle Božej, vŕcna modlitba za blížneho a upevnenie nášho zámeru, aby naše úsilie požehnal Pán!

Prenechajme teda posúdenie, či si našu lásku blížny zaslúži, či nie, na Boha! Len tak nenarušíme svoju duchovnú úroveň ani pred Bohom, ani pred ľuďmi! Len láska, ozajstná a nezištná zviazať, lebo má večné hodnoty!

Tibor Fedorenko

OBETA PRIKÁZANEJ LÁSKY

Prejav ľudskej lásky vychádza z hlbín nášho srdca a pramení zo súhlasného prejavu našej vôle a ochoty. Patrí medzi vrcholné kladné vlastnosti ľudskej bytosti. Milovať niekoho pre jeho osobné hodnoty a príťažlivé vlastnosti, milovať niečo pre hmotný, či duchovný prínos, považujeme za samozrejmé a je to aj ľahké!

Stredobodom lásky veriaceho človeka je Boh. Milovať Boha svojím životom, možno už aj pri troche dobrej vôle, teda nielen na príkaz! Je to dané prirodzenosťou ľudskej duše, ktorá je stvorená na obraz Boží, túži po dokonalosti a po zbližovaní so svojim Stvoriteľom. Duša z lásky k Bohu je schopná a ochotná priniesť svojmu Pánovi i tú najväčšiu obeť v záujme svojom, alebo v záujme svojho blížneho. Je pre ňu samozrejmal!

Ziaľ, len čo sa človek trochu odkloní od svojho Stvoriteľa svojím kona-

ním, všetko mu pripadá ťažké. Hrdé sebavedomie našeptáva toľko otázok tých „PREČO?“, najmä, ak láska vyžaduje od nás aj obeť, sebažertvu.

Trpká je príchuť lásky v sebažertve a v pokorovaní! Veľmi trpká je, ak máme milovať a z lásky k blížnemu obetovať čokoľvek, ak vieme, že naša obeť je blížnym nezastúžená, ba neoprávnené požadovaná...! Vieme odpustiť nepriateľovi a aj si ho obľúbiť, ak vidíme, že náš prínos lásky, naša obeť pre neho bude osožná a on bude povďačný za prejav našej lásky... Keď však vieme, že niekto nie je nášho dobrodenia hoden, neradi a neochotne sa obetujeme a ponizujeme... Smutno je nám a sme znechutení, keď chceme byť dôslední v neformálnom plnení prikázania, ktoré ale iný zneužíva vo svoj prospech, proti našim záujmom, i proti nášmu duchovnému napredovaniu... Práve preto ťažko je nám rozhodnúť,

SCHVÁLENÝ LITURGICKÝ TEXT nás zaväzuje, máme sa ho pri-
držovať a nespoliehať sa na svoju pamäť, ktorá môže ľahko zly-
hať. Vypovie službu, obzvlášť, keď sme nervózni. Hľadáme niečo
v knihe a nenachádzame to napochytr a už sme tam, ľahko sa
pomýlime.

Podávam niektoré ďalšie prípady nesprávnosti.

1. Spozoroval som, že na mariánske sviatky alebo v kruhu sviat-
ku (poprazdenstvo) protispevy (antifóny) nesprávne sa berú. Ne-
môžeme spievať „zmŕtvychvstalý Synu Boží spas nás, ktorí ti spie-
vame: Aleluja;“ alebo: „obdivuhodný vo svojich svätých Synu Boží
spas nás, ktorí ti spievame: Aleluja. Správny text je: „Na príhovor
Bohorodičky Spasiteľu spas nás!“ alebo „Na orodovanie Bohoro-
dičky Spasiteľu spas nás, ktorí ti spievame: Aleluja. Na zádušnej
omši táto vložka: „za upokoj prestavľších a pojušti a ti: Aleluja.“

2. Pri sv. službe za zomrelých na kňazovu intonáciu po vchode:
Premúdrost prostil ľud odpovie: Priidite, pokloníme sa a i pripadem
k Christu, spasi nás Synu Boží, za upokoj prestavľších a pojušti
a ti: aliluja. Na niektorých miestach som počul vložku: „Za upokoj
prestavľších a usopšich rabov tvojich: aliluja, alebo prest. usop-
šaho raba tvojeho: a za upokoj prest. usopšuju rabu tvoju: al. Len
sa treba pozrieť do zborníka alebo do lit. knižky a zistíme, že tam
taký text nejestvuje. V žiadnej knižke nenájdeme takú vložku. Po
slovensky by to bolo: Za odpočinutie zosnulých zomrelých služob-
níkov tvojich spievame ti: aleluja. V mužskom rode: Za odpočinu-
tie zosnulého služobníka tvojho... Najlepšie badať nesprávnosť
v ženskom rode: Za odpočinutie zosnulej zomretú služobnicu
tvoju...

Mnohí zabúdajú, že na zádušných odpravách (omša, pohreb,
parastas) sú aj nemeniteľné texty. Všade je vyznačené, kde načim
vložku meniť. Najlepšie to badať pri kňazskom texte, kde je im'
a rek (vyslov meno, -á), kde je zjavná zmena, inokedy sa vezme
osnova nemeniteľná.

3. Začiatky Čítania nie sú rovnaké. Rozdiel je, keď je výňatok zo
Skutkov apoštolských, z listu hromadným adresátom (Židom Rima-
nom, Efez. atď.) alebo jednej osobe: Filomenovi, Timotejovi alebo
Titovi. Jedine Čítanie hromadným sa začína slovom: Bratia! Ak je
výňatok zo Skutkov apoštolských, to značí rozprávanie deja a taký
„apoštol“ sa začína slovami: V oných dňoch (V tých dňoch). Keď
ale list je Filomenovi, Titovi, vtedy čítanie začína sa slovami: „Ča-
do Tite, Timoteje!“ Po slovensky: Dieťa moje, Titus, alebo Timo-
tej! Keďže dieťa Filomen, Titus alebo Timotej je mužského rodu,
čítanie začíname takto: Synu Filomen, Titus, Timotej! Je to smieš-
ne, keď viacerí kantori začínajú slovom: Bratia! čiže oslovenie
v množnom počte, ale osnova pokračuje v jednotnom čísle. Je to
trápne počúvať, keď list písaný „jednému“ začíname slovom: Bra-
tia! Iba malú pozornosť to vyžaduje a pôjde to. Je to jasné a lo-
gické a ja sa divím tomu, ako sa možno v tom myliť.

4. Z Verím ešte jedna zvláštnosť, čo je takmer neuveriteľné.
Miesto nemôžem udať, kde som to počul, postačí, keď uvediem
nesprávny text, ktorý som počul takto: „Ot Boha istina, ot Boha
istina“, dvakrát to isté namiesto správneho: Boha istina ot Boha
istina. Po slovensky: pravého Boha z Boha pravého.

5. V záverečnom speve po prijímaní v ďakovnej piesni Da ispol-
ňats'a v druhej časti Jako spodobil jesi i nás Bože s pauzou me-
dzi dvoma i namiesto „jesi nás Bože“. Zlučovacia spojka i má vý-
znam spojky „aj“. V texte za seba sa modlíme, ktorí sme prijímali
a nie aj za iných.

Niektoré deformácie sú také smiešne nelogické, že ani mi ne-
chcú niektorí uveriť, že sa môže také niečo opakovať, ale žiaľbo-
hu, je to pravda. Pozorujme a opravujeme opatrne, aby sa veriaci
neurazili. Možno, raz sa nám podarí odstrániť nesprávnosti.

J. Erby

Reforma viery či porozumenie obradu?

Dávno i dnes niektorí šíria a šíria
medzi našim ľudom, že obrad sa ne-
smie meniť, reformovať, lebo takým
dačim mení sa viera. Vraj aj to patrí
do odkazu sv. Cyrila a Metoda.

Pozrime sa krátko, ale vážne, ako
vyzerá také tvrdenie, také mútenie
vody vo svetle 1100-ročného jubilea
od blaženej smrti sv. Cyrila: Ak sa
obrad nesmie meniť, reformovať, ak
zavádzaním živej reči do liturgie pá-
cha sa údajne zločin na obrade, nuž
ako, akým právom mohli sv. Cyril a
Metod zavádzať miesto gréčtiny slo-
vanský jazyk do liturgie?

Či nie je teda tiež odkazom sv. Cy-
rila a Metoda starať sa o to, aby
veriaci ľud dostával poučenia pri bo-
hoslužbách v takej reči, akej ľud ro-
zumie?

Nuž či majú pravdu tí, čo o nás
hovorí, že hanobíme, destruujeme a
ničíme náš obrad, ak sa staráme o to,
aby aj pri našich gréckoslovanských
bohoslužbách aspoň najhlavnejšie čas-
ti sa čítali, spievali v reči zrozumiteľ-
nej?

Či ešte ani v terajšej dobe neotvo-
ria oči zarytí tradicionalisti, keď od
posledného všeobecného snemu v r.
1962–65 vo Vatikáne už vo viac ako
sto rečiach sa konajú bohoslužby po
kresťanskom svete?

o. Ján Ďurkán

Cieľ eucharistickej obety je zvečniť
obeť kríža.

Plná a činná účasť na posvätnnej
liturgii je prvý a najdôležitejší zdroj,
z ktorého by mali veriaci čerpať du-
cha ozaj kresťanského.

(Z koncil. dekrétu O posv. liturgii)

„Eucharistia je chlebom a znakom
jednoty pre nerozdelené telo spo-
ločenstva veriacich. Modlime sa, aby
v nej prítomný náš Pán daroval nám
aj jednotu viery.“

(Z myšlienok na všedné dni).

HRABSKÉ

Vznik obce dátuje sa späť 17. storočia, čo potvrdzuje zmienka v knihe „Sáros Vármegye monografiája“. Autor Sándor Tóth sa zmieňuje, že v roku 1608 vlastníkom obce bol gróf Bornemisza. Že obec je staršieho pôvodu, svedčí o tom aj ten fakt, že rozloha obce sa rozprestierala juhovýchodne od terajšieho položenia. Niekedy bol v okolí hustý les hrabov. Vraj podľa týchto stromov dostala obec svoj terajší názov.

Údaje zo starších rokov sa nezačovali. Obecná kronika je písaná až od roku 1934 do roku 1950. Odtiaľ sa nepíše. Farská kronika je založená v roku 1964 a odtiaľ riadne písaná terajším duchovným. Cirkevné matriky sú vedené od roku 1823.

V rokoch 1919–20 na týfovú epidémiu zomrelo vyše 35 osôb. Ťažkým krupobitím bola obec poškodená v rokoch 1942 a 1943. Zničená bola celá úroda a poškodené obytné domy. Občania boli odkázaní na milodar ľudí dobrého srdca.

Z obce pochádza náš otec biskup dr. Vasil Hopko a Dimitrij Petrenko, býv. levočský dekan.

Uprostred obce, na neveľkom kopčeku, stojí klasicistický chrám, postavený v roku 1822, zasvätený pamiatke sv. veľkomučeníka Dimitrija. Na tomto mieste stál predtým drevený chrám, z ktorého je dodnes zachovaný oltár, s cenným obrazom, namaľovaným na dreve, „Zhätie z kríža“.

Veľké opravy boli urobené v roku 1919–20. Vtedy bol daný nový ikonostas, nová keramická dlažba, nová krytina a urobená kompletná maľba. Okrem tejto generálnej opravy, chrám bol ešte obnovený v rokoch 1897, 1939, 1956 a 1967.

Farská budova, ako aj ostatné hospodárske budovy boli postavené v roku 1937 za účinkovania duchovného Štefana Halušku. Na tohto duchovného si veriaci s vďakou spomínajú. Má veľký podiel na duchovnom a kultúrnom povznesení obce.

Na farnosti pôsobili: Vasil Damjanovič 1830–1873, Michal Chamila 1874–1879, Kornel Mankovič 1880–1890, Mikuláš Mankovič 1891–1897, Michal Čisárik 1900–1920, Štefan Bezkyd 1921, Andrej Židišin 1925–1927. V rokoch 1927–1934 farnosť administroval Jozef Molčan, duchovný zo Snakova. Ďalej pôsobili: Štefan Haluška 1934–1942, Teodor Sedlák 1942–1946, Metod Székely 1947–1950. T. Č. na farnosti pôsobi František Dancák.

František Dancák

KOJŠOV

Kojšovská farnosť v okrese Spišská Nová Ves oslávila minulého roku 160. výročie od založenia sv. chrámu. Miestny chrám je zasvätený apoštolským kniežatám sv. Petrovi a Pavlovi. Chrám bol postavený roku Pána 1809.

V obecnej kronike sa spomína, že v XVII. storočí vykonávali bohoslužby v obyčajnom dome a neskoršie v bývalej cirkevnej škole (naproti terajšiemu chrámu).

Obec vznikla asi v XII. storočí a v listine z roku 1284 nesie názov od rieky Kochenseifen, Koyšó, Kojšdorf, Kojšov.

Obyvatelia dediny boli slovanského pôvodu (dosvedčuje to aj kronika mesta Gelnice).

Farnosť má zachované všetky cirkevné matriky a tiež cirkevné knihy (evanjelium, liturgická kniha, kniha Epištola z roku 1478, trifologian z roku 1826 a ďalšie iné knihy).

V minulom roku a tohto roku kojšovskí veriaci z iniciatívy svojho duchovného správcu o. Júliusa Zachariáša a vlastnou príkladnou a obetavou prácou urobili generálnu opravu okolo farského chrámu a zakúpili tiež nové cirkevné rúcha a oltárne plachty.

Duchovnými správcami kojšovskej farnosti boli: Ján Klembarský (1720–1755), Juraj Tarasovič (1755–1771), Ondrej Ladižinský (1771–1798), Michal Šoltés (1799), Ján Vislocký (1799–1835), Štefan Bistey (1835–1856), Ján Gerbery (1856–1857), Juraj Tóth (1857–1896), Viktor Leukanič (1896),

Pavol Karafanda (1897–1908), Eugen Hučko (1908–1915), Viktor Michalič (1915–1944), Július Zachariáš od roku 1944.

Záverom načim zdôrazniť obetavosť miestnych veriacich, ktorí vynaložili v minulosti a v prítomnosti veľa úsilia na zveľadenie sv. chrámu.

P. M. Merva

CERNINA

Cestou z Bardejova smerom na Bardejovskú Novú Ves pri odbočke na Sárišské Čierne, dostaneme sa do svojráznej obce Svidnickeho okresu: Cernina. Už na okraji obce nás privíta malebná kaplnka pokrytá šindľou. Prekvapí hneď svojou svezosťou. Hneď je poznať, že bola iba nedávno renovovaná.

Uprostred obce na vyvýšenom mieste vypína sa cerninský farský chrám. Majestátny, veľký, rozsiahly. Už zďiaľky možno zbrať lesknúci sa plech jeho novej strechovej krytiny. Keď sa k nemu priblížime, prvú čo nás okamžite upúta je lešenie. Je to potešujúci dôkaz, že cerninskí svoju „cerkev“ dávajú do poriadku.

Poslednú renováciu zaznamenáva Schematismus prešovskej eparchie z r. 1937. Súčasná oprava však prevyšuje svojim rozsahom a nákladom všetky predchádzajúce. Je to oxajstná generálna oprava zvonku i znútra. Postupuje, aspoň podľa slov miestneho duchovného správcu, pomaly, ale milé a povzbudzujúce je to, že sa robí, pokračuje a my veríme, že i šťastne a pozhnane dokončí.

Tohto roku uplýva 165 rokov od vybudovania tohto farského chrámu, ktorý je zasvätený sv. bratom—lekárom, africkým mučeníkom Kozmovi a Damiánovi. Matriky farnosti sú vedené od r. 1752.

Najcennejším umelecko-historickým dielom je ikonostaz, na ktorom pracoval slávny levočský rodák a maliar na ruskom cárskom dvore Ján Rom-

bauer. V bardejovskom múzeu je práve sprístupnená širokej verejnosti impozantná výstava z jeho maliarskeho diela.

Prvý kňaz pôsobiaci v Cernine, ktorého uvádza Schematismus biskupstva bol Ján Paulovič. Pôsobil tu asi do r. 1826. Po ňom pôsobili: Ján Sirilla (do r. 1838), Ján Burik (do r. 1839), Peter Hvozďovič (do r. 1873), Anton Hvozďovič (do r. 1885), po ktorom faru dva roky administroval tretí tohto mena Michal.

Dr. Emanuel Bereckij pôsobil v Cernine do r. 1904. Po dr. Bereckom administroval faru dva roky Augustín Toronskij. Od r. 1906 do r. 1920 Augustín Podhajecký, po ktorom cerninskú farnosť spravoval ako administrátor 10 rokov o. Anton Košč. Po ňom sa vystriedali vo funkcii duchovných správčov viaceri kňazi. Dnešným správcom farnosti je o. Mikuláš Čecko, ktorý s neobyčajnou obetavosťou vedie okrem starostlivej duchovnej správy i generálnu opravu Božieho domu i farskej budovy.

Do cerninskej gr.-kat. farnosti patrí ako filiálka susedná obec Kurimka so starobyľným dreveným chrámom. Je zasvätený Presv. Bohorodičke. Naša snímka, ktorá predstavuje fotografický pohľad na kurimskú drevenú cerkev je z leta tohto roku. Jej autorom, ako aj ostatných snímok k tomuto príspevku je o. Pavol Čech.

A. K.

Z REDAKČNEJ POŠTY

Bilancia nášho redakčného jednaciego protokolu vykazuje za uplynulý mesiac august celkom 107 došlých alebo odoslaných listov, odpovedí, oznámení a iných úradných prípisov. V tejto rubrike odpovedáme na niektoré listy, ktoré mali všeobecnejší charakter a odpovede na ne môžu zaujímať aj ost. čitateľov.

A. Š. — „Som už starý, zle vidím. Literu vo Vašom časopise sú pre mňa malé. Čítať nemôžem, ale Slovo mi číta vnučka. Rada počúvam toto čítanie.“ Ďakujeme Vám za úprimné riadky a úryvok z Vášho listu uverejňujeme preto, aby povzbudil aj ostatných našich starších priaznivcov.

Ing. J. M. — K článku o Chardinovi v minulom čísle Slova dopĺňujeme z Vášho veľmi vhodného podnetu ešte prehľad jeho spisov.

Z najznámejších jeho spisov pripomeňme si: Božské prostredie, Ľudský fenomén, ktoré napísal v r. 1923. Z ďalších: Kresťanstvo a vývoj, Ľudská zoologická skupina, Budúcnosť človeka a iné.

U nás vyšiel výber z jeho štúdií r. 1967 v naklad. Svoboda pod názvom: Miesto človeka v prírode a prvú monografiu o ňom napísala P. Bendlová. Vyšla v tom istom nakladateľstve, v edícii Dialóg. Zaujímavú štúdiu o Chardinovi priniesla kniha F. Heera: Bohatší život, ktorú vydalo vlni nakl. Vyšehrad. Tamtiež vydali v nedávnych dňoch nový výber z jeho spisov pod názvom: Chuť žiť, recenziu ktorého sme uverejnili v minulom čísle Slova.

M. L. — Váš list, neobyčajne milý, veľmi nás potešil. Lutujeme však, že Vám zatiaľ nemôžeme vyhovieť. Modlitebná kniha pre našich starších veriacich dosiaľ nevýšla, hoci vydávanie modlitebných kníh zabezpečujeme. Treba s trpezlivosťou očakávať, že sa nám to podarí.

M. Ž. — Žiadanú knihu St. Andresa Vám nemôžeme poslať ani objednať. Vyžiadať si ju v nakladateľstve Vyšehrad, Praha 2., Karlovo nám. 5. Ďalšie knihy slovenských nakladateľstiev si môžete objednať, alebo kúpiť prostredníctvom n. p. KNIHA vo Vašom okresnom, alebo inom väčšom meste.

Š. H. — Slovenský text našich pohrebných obradov už vyšiel. Bude k dispozícii všetkým duchovným správcam, ktorí ho dostanú spolu s obežníkom najd. Ordinariátu.

ANONYMOVI — Ste ojedinelým prípadom, nad ktorým sa pozastavujeme a s ktorým sa zapodievame. Kritizujete všetko a všetkých. Rozčúľujú Vás všetky vierovyznania. Horlíte za čisté kresťanstvo hoci duch Vášho anonymného listu je tak málo kresťanský. Pripadáte nám ako človek, ktorý hľadá adresu, na ktorej by našiel začiatok svojich obrodno-reformných úsilí. Ak by ste sa boli podpísali a napísali nám svoju, boli by sme Vás odkázali predovšetkým na ňu. Nechceme a nebudeme sa zaoberať každým Vaším výrokom. Zastavíme sa len u niektorých:

„niektorým článkom nerozumiem“ — to nie je pre nás dôvod, aby sme ich neuverejňovali. Za to sme túto Vašu ťažkosť veľmi dobre pochopili a uznali.

Vytýkate nám aj také nezmysly, že prečo nepíšeme „naším gréckokatolíckym jazykom“. Naivné sú aj Vaše názory v tých polohách, kde si pletiete náboženstvo s národnosťou. Sme časopisom gréckokatolíkov (to je v tiráži veľmi zreteľne uvedené a hneď na prvom mieste) a to, že vychádzame v slovenskej reči zaväzuje k tomu, aby sme dbali jej gramatických a štýlových pravidiel.

Ak Vás rozčúľuje niekoľko krátkych a osožných príspevkov v seriáli o zdvorilosti ako nenáboženských, prejavujete tým nielen svoju náboženskú nevedomosť, ale i spoločenskú nezdvorilosť. V jednom však máte pravdu: Ak by sme aj v budúcnosti v tomto seriáli pokračovali, Vám asi skutočne veľa nepovie a nedá.

Recenzie o knihách, ktoré vraj nemôžete dostať neuverejňujeme preto, aby sme im robili reklamu, ale pokiaľ si našej pozornosti zaslúžia, aby sme o nich informovali našich čitateľov. To je tak trochu aj služba našim čitateľom.

„Prečo píšete o cudzích a nám neznámych svätcach, ktorých nikto nepozná?“ — Z veľmi jednoduchého dôvodu, aby ich poznal každý, vážil si ich a vzal si z ich duchovného odkazu posilňujúce povzbudenie.

Váš list je skutočne ojedinelý. Svojím štýlom, nápadmi i zvrátenou kritičnosťou. Dostávame dosť listov, aj kritických, radiacich, ale vieme od koho. „Anonym nikdy za nič nestojí — veď sám svoje meno za nič nemá!“ — Tieto múdre a pravdivé vety napísal kedysi dávno slávny Shakespeare. Sú teda historické a staré, ale vo vzťahu k Vám a všetkým anonymom na celom svete aj súčasné a veľmi časové. Cítíme v nich nedostatok čnosti odvahy. Vás však ubezpečujeme, že Vaše pripomienky nemajú úprimný cieľ, ale i o neúprimnosti sme chceli napísať úprimne.

Redaktor.

Kto posudzuje druhého, mal by si byť vedomý vlastných chýb a slabostí, aby sa jeho posudok nestal odsúdením. A najmä keď nim nechceme svojmu blížnemu naozaj len pomôcť, potom z neho dýcha pýcha.

(Z myšlienok na všedné dni)

Sme odsúdení na čnosť

(Z rozhovoru s J. Rostandom)

Jean Rostand, vynikajúci vedec, člen Francúzskej akadémie, biológ, ktorý už vyše pol storočia sa zaoberá skúmaním prírody, je synom Edmonda Rostanda, autora slávneho „Cyana z Bergeracu“, „Chanteclera“, „Orlíčata“ a iných básnických drám. Jean Rostand je známy svojím ateistickým presvedčením. Preto jeho rozhovor, uverejnený v aprílovom čísle časopisu „Informations Catholique Internationale“ (1969) s reportérom tohto časopisu je nadmieru zaujímavý. Chceme preto aj našich čitateľov oboznámiť aspoň s niektorými vývodmi tohto francúzskeho biológa o páliivých problémoch dnešného sveta a človeka.

Jedna z posledných vašich kníh má titul „Biológov nepokoj“. Aký je to nepokoj?

— Človeka ohrozujú dnes stále viac rozmanité agresie. Tieto agresie sú namierené proti Zemi, proti atmosfére, vode, flóre, faune...

Zem je ohrozená rádioaktivitou, ale i prostriedkami, ktorými sa oiravuje hmyz a tým priamo aj rastlinsvo a sám človek. Človeka ohrozuje aj nesmierne požívanie liekov...

Dosiaľ človek mal pocit, že žije v ohromnej, nevyčerpacej prírode. Nemyslí na to, že nadíde čas, keď ju bude musieť šetriť, nemárniť jej bohatstvá, neznečisťovať ju výtokmi z tovární a priemyselných podnikov. Teraz človek pozoruje, že si nemôže dovoliť voči prírode všetko, že nemôže všetko vylievať do „stále nového“ mora.

Viem, že sú ľudia, ktorí sú vzrušení, priam vychytení našimi „skokmi“ do vesmíru a hovoria: „Nuž čo, keď človek vyčerpá zásoby živnosti na našej planéte, keď už bude sa mu ťažko žiť v tejto zemskej budove, bude emigrovať na iný glóbus“. Nespoliehajme sa na to príveľmi... Kým toto všetko nastane, majme úctu k tejto malej zemeguľi, ktorá nás nosí.

Napísali ste aj knihu „O budúcnosti ľudstva“. Bude môcť niekedy človek zmeniť človeka?

Ano, skoro isto. Učenci — a nielen oni — hovoria o superčloveku roku 2000. To je azda príveľmi optimistické. Problém spočíva v tom, či bude možné zmeniť genetické dedičstvo, to znamená, či bude možné modifikovať nukleínové kyseliny. Dnes táto modifikácia vďaka rádiu a atómovým výbuchom je veľmi ľahká; bohužiaľ táto modifikácia smeruje k horšiemu!

Co teda bude možné konkrétne urobiť?

— Iste viete, že ak sa vstriechnu do žabieho vajíčka chromozómy z jednej bunky jej tela, možno dos-

tať stovky identických žiab: opravdivá seľba. Možno, že sa podarí niekedy robiť „seľbu“ ľudí. Vezmú sa nejaki Einsteinovia, Schweitzeri a dostaneme tisíce Einsteinovcov, Schweitzerov — veľduchov ľudstva.

Jestvuje nádej, že bude možné pôsobiť na mozog embrya. Niektorí učenci tvrdia, že zväčšili počet nervových buniek u štirov. Podobným spôsobom bude možné zväčšiť počet týchto buniek aj u človeka: tým sa stane inteligentnejším. Naisto sa podarí usmerniť všetky tieto fyziologické objavy: urýchliť alebo spomaliť dozrievanie, spomaliť príchod staroby a tak predĺžiť vek ľudského života. Človek bude môcť skoro všetko.

Toto všetko je neslýchané... ale aj znepokojujúce.

— Skutočne, čo totiž urobí potom človek so svojou všemohúcnosťou? Všetky moje knihy vyjadrujú túto dvojznačnosť: entuziazmus zmiešaný s nepokojom voči tejto moci, ktorej človek ani nie je hodný, alebo aspoň nie je jej hodný dnes. Preto často opakujem: veda urobila z nás bohov ešte prv, ako sme stihli byť dobrými ľuďmi.

Pre toto môj priateľ Maurice Marois založil Inštitút života, ktorého cieľom je zodpovedné použitie vedeckých objavov. Ale kto rozhodne, akým smerom a v akom zmysle treba ich použiť? Rozmýšľam ako Marois o čomsi takom, ako je zorganizovanie akéhokoľvek „výboru múdrych“, ktorý by sa skladal výlučne z učencov, ale takisto aj z moralistov a teológov — lebo ešte aj pre ľudí neveriacich v Boha oni predstavujú, reprezentujú cenné morálne hodnoty. Do tohto výboru by patrili ďalej sociológovia, psychoanalytici...

Tak teda nevyhnutne sa nám núka potreba morality?

— Ano, je to tak, sme odsúdení na čnosť...

Hovorili ste pred chvíľou o tých, ktorí neveria v Boha. Aký postoj zaujimate vy?

— Veľa som hovoril o Bohu, hoci v neho neverím... Zarádžujú ma medzi ateistov a ja toto zaraďenie prijímam.

Neverím v Boha ako osobu, ktorá na nás hľadá, súdi nás, ktorá nás miluje alebo trestá či odmeňuje. Ale ak Bohom je istý smer evolúcie, určitá imanentná-vnútná účelnosť vesmíru, tak nemám práva formálne popierať takého Boha. Ak sa vám páči, som si viac istý nie nesmrteľnosti duše, ako nejestvovante Boha.

Dokonca nesmrteľnosti toho, čo je v nás najhlbšie, v nás najšľachtelnejšie?

— Ano. Pre mňa je nepochopiteľná osobná nesmrteľnosť. Prosím, uvažte, že svojím „nadmýslom“ podrobujem kritike aj každú vlastnú mienku, hoci táto mienka je výsledkom mojej vedeckej formácie, mojej, napokon predsa len neveľkej osobnej skúsenosti, možno aj trochu toho genetického dedičstva.

Nemôžem pripisovať absolútnu hodnotu ani len tomu, čo pocitujem ako istotu. Vy veríte v peкло?

Ano, pravdaže. Nazdávam sa totiž, že človeka, ktorý vedome a úmyselne a do posledného dychu odmieta Božiu lásku, Boh nemôže nútiť aby zostával s ním raz v jednom spočenstve. A byť oddelený od Boha, a to navždy, to je vlastne peкло.

— To je ukrutné! Taký nešťastlivec sa predsa mohol myliť vo svojom živote.

Pozor! Hovorím o človeku, ktorý v plnom vedomí uzatvára sa pred svetlom a nie o úprimnom ateistovi. Boh celkom isto má radšej úprimnosť neveriaceho ako pokrytectvo veriaceho.

— Boh by mohol azda obdivovať alebo dokonca si zamilovať človeka, ktorý skutočne v neho neverí, ale z celej svojej sily túži po tom, aby Boh jestvoval. To by ho azda dojalo.

Charles de Foucauld sa modlieval: „Pane, ak jestvuješ, urob, že by som ťa poznal“.

— Ťažko mi je prijať rozumovanie niektorých veriacich ľudí: ateisti sú preto ateistami, lebo nechcú, aby Boh jestvoval, že by existoval dakto, kto by ich videl a súdil. Ja naskutku nebál by som sa, keby som mal byť súdený; akouže to odmenou by bolo zadostučinenie, že je čosi ešte po smrti, za to, že život je taký krátky...

Hľa, to je postoj, ktorý sa Bohu musí páčiť...

— Povedzme, že by sa mu mohol páčiť...

To, čo Boh miluje, povedzme si ešte raz: je úprimnosť a hľadanie.

— Rád mám slovo: hľadanie a milujem slovo: milosrdenstvo. Nikdy nemôžeme byť dostatočne milosrdnými, ale máme sa pokúšať nimi byť. Radšej mám milosrdenstvo ako inteligenciu.

Mám dokonca náklonnosť, možno trochu „hriešnu“, klášť podriadených nad predstavených.

A prečo?

— To je vec citov.

Boh je ako vy: má rád malých a úbohých.

— V hĺbke ducha súhlasím s kresťanstvom v mnohých veciach, ale vyjadrujem to inými výrazmi. Tak je to napr. vo veciach úcty voči človeku: vy hovoríte, že je arcidielom samého Boha — ja zasa, že je arcidielom prírody.

Čítali ste Evanjelium?

— Ano, pravdaže. Ale už dávno som ho nemal v rukách. V ňom je všetko pekné.

A sv. Pavla?

— Poznám ho trochu. Viem, že povedal: „Keby som hovoril všetkými ľudskými jazykmi a bol by som najmúdrejší z múdrych a nemal by som lásky, bol by som ako zvučiaca meď alebo hrmiaci cimbál“.

Podáva: T. M. Raslavický

JÁN XXIII. A UMELEC

(6. pokračovanie)

Na druhý deň pápež začal sa po prvý raz obracať k sochárom prostým oslovením „Manzù“. Besedovali v dialekte, ako keby sa boli stretli v úzkej uličke v Sotto il Monte.

- Ako sa cítiš, Manzù?
- Ďakujem, dobre, a Vaša Svätosť?
- Dobre, dobre.

Manzù istotne sa cítil lepšie. Prekážalo mu však i naďalej prostredie a svet, v ktorom musel pracovať, ale hneď videl, že medzi ním a pápežom rastie pocit priateľstva, ktoré odstraňovalo napätie a posilňovalo dôveru. Pracoval teraz rýchlo a dobre: každý sval, každá čiastočka jeho tela pohybovala sa tak, ako keby ťarcha a námaha nemali pre ne nijaký význam. Sochár uzavrel sa sám do seba a uprel sa na svoju prácu.

- Manzù, má maska nejakú hodnotu?

Keď maliar začul svoje meno, pozdvihol oči: pápež Ján a kňaz Giuseppe pozerali na neho čakajúc na odpoveď.

- Prosím?
- Či možno považovať masku za portrét nejakého svätca, pápeža, básnika? Napr. Danteho?

- Masku?

— Áno, posmrtnú masku. Rozprávali sme práve o tvári svätého Barbariga na podklade masky, ktorú zhotovili po jeho smrti.

— Nie, nemá nijakú hodnotu. Je maskou a koniec. Tak ako posmrtné masky Freuda, Einsteina a iných. Sú to iba masky a nič neznamenajú.

— Ale znázorňujú verne rysy tváre, — pokúšal sa opovzdať kňaz Giuseppe, — tak, ako keby človek spal.

— Nie, lebo pokiaľ žijeme, pod našou kožou prebieha čosi, čoho u mŕtvych niet. Mŕtvy je tak zoschnutý, ako list.

- A ako rýchlo nastáva táto zmena?

- Ihneď. V okamihu smrti.

Všetci sa na chvíľu pohružili do mlčania. Prvý sa ozval kňaz Giuseppe:

— Podľa svätého Augustína človek je duša, ktorej telo je služobníkom.

Pápež mlčal; azda sa usiloval pochopiť, ako sa to deje, že to všetko tak rýchlo nastáva. Prelietavý tieň smútku zaclonil mu zrak, ako keby videl vystreté mŕtve telo jemu drahšej osoby. Ale rýchlo sa spamätal obdarujúc sochára milým úsmevom:

— Nuž teda, keď sa zhotovuje portrét, možno použiť iba masku živého človeka?

- Nie, Vaša Svätosť, takisto nie.

- Nie? A prečo?

— Lebo ešte aj dielo umelca nevedľa znamenajúceho nemôže sa opierať na reprodukciu. Nijaký umelec nemá napodobňovať, ale iba vynachádzať, tvoriť.

— Nuž teda vy vo svojich dielach usilujete sa zvýrazniť vnútorné vlastnosti tak, ako sa ony v danej chvíli odzrkadľujú navonok?

— Vidíte, Vaša Svätosť, ja som bol vždy presvedčený, že umenie je pomyselným svetom. Napr. keby traja neporovnateľní majstri, Michelangelo, Rafael a Leonardo da Vinci urobili portrét Vašej Svätosti, boli by to určite tri rozličné portréty. Takisto Matisse, Braque a Picasso vytvorili by tri rozličné verzie Vašej tváre. To svedčí o tom, že takisto v portréte dominujúcim prvkom je osobnosť umelca.

Pápež sa zamyslel a po chvíli obrátil sa k sochárovi:

— Umenie nikdy nebolo na programe mojich štúdií. Siaham tam, kam môžem siahnuť po ľudsky. Podľa mňa dôležité je to, aby portrét bol verný, aby bol podobný predstavovanej osobe. Hádám nie?

Chcel pochopiť sochárovu myšlienku, nuž Manzù usiloval sa objasniť ju, ako najlepšie vedel:

— Vezmime napr. poprsie Júlia Caesara. História zanechala nám veľa jeho poprsí a pomníkov. Podľa vlasov, nosa, úst a vôbec podľa rysov tváre poznávame, že ide o tú istú osobu. Ale koľko tu rozličných interpretácií!

Na chvíľu prerušil výklad a pápež potvrdil jeho slová kývnutím hlavy povzbudzujúc ho tým, aby pokračoval ďalej.

— Podľa mojej myšlienky dobrý portrét nespočíva na vernej kópii vonkajšej podobnosti. Moje svedomie sochára mi káže, podobne ako v tomto prípade, myslieť predovšetkým na význam portrétnu, na osobnosť modelu, ktorá v podstate dominuje nad všetkým, aj nad najlepším spôsobom práce.

Jánove oči boli tak plné najlepších pocitov a tepla, úsmev vyjadroval toľko dobroty a pochopenia, že sochár chcúť ukryť vzrušenie spustil oči na gundžu hliny. Začul pápežov hlas:

— Áno, áno... Vy musíte byť spokojný so svojim dielom. Musíte ísť za hlasom svojho svedomia. Je to dôležitejšie, ako všetko ostatné.

Manzù pozdvihol oči a ich pohľady sa stretli. Chcel by dajako vyjadriť vďačnosť za pochopenie zásad, ktoré usmerňovali jeho prácu a jeho život, ale nevedel nájsť primeraných slov. Dávajúc sa znovu do práce, uvedomil si, ako je nesmierne šťastný, že mohol poznať tohto človeka, ktorý žil v kontemplácii a v každodennom uvažovaní o dobrote, ktorá tkvie v každom človeku. Pozoroval pápeža pri rozhovore s kňazom Giuseppom. V podstate, — pomyslel si, — líšime sa iba druhom našej viery: moja viera je v estetike, jeho — viera v Boha. Ale pre nás obidvoch je prostriedkom obrany, záštitou. Jánova dráma je drámou človeka, ktorý žije v hľadani podstaty Boha; moja — je ľudským hľadaním podstaty života cez ducha. Myslel na to a na iné veci pracujúc rýchlo a v stave zvláštneho vzrušenia a povznesenia.

Potom prišiel prelát Capovilla. Poprsie bolo takmer hotové: nevela retuši, aké sa ešte vyžadovali, bolo možno urobiť doma, v pracovni. Ale Manzù ďaleko bol od spokojnosti. Rozhodol sa urobiť iné poprsie. Keď teda pápež mu navrhol nové stretnutie, súhlasil s radosťou.

Na nasledujúcom stretnutí po troch dňoch Manzù dal sa do práce nad novým poprsím. Pápež to hneď spozoroval:

- Iné, však?

- Áno, Vaša Svätosť.

- S týmto ste neboli spokojný?

- Nie celkom, Vaša Svätosť.

— Teda dobre, — súhlasil Ján a sadol si pohodlne na ten istý pozlátý fotel ako kosi, čo sa usadzuje na svoje miesto vo vlaku pripravujúc sa na dlhú cestu. Vskutku, mal to byť začiatok dlhej cesty pre obidvoch: Manzù zamýšľal sa potom, či už v onej chvíli pápež o tom vedel.

Ján začal rozprávať o dedinkách v okolí Sotto il Monte, ale najmä o Caluscu, príjemnom mestečku s krásnym kostolom. Hovoril o farárovi v tomto mestečku a o iných obyvateľoch, spomínal si na starých priateľov a na rozličné udalosti a príhody súvisiace s nimi. Bola to radostná cesta po dedinách a mestečkách, kde kresťanské obyčaje boli ešte živou tradíciou. V istej chvíli obrátil sa pápež k Manzúovi:

- Aj vy radi chodievate peši?

- Áno, Vaša Svätosť.

— My sme chodievali vždy pešo. Do školy, do kostola, na pole, do hôr. Bol som aj dobrým bežcom. Takmer každý deň prebehol som osem kilometrov do školy a späť. V Ríme pred šesťdesiatimi rokmi chodieval som pešo zo stredu mesta do Monte Sacro a do Tre Fontane a prichádzal som vždy prvý pred mojimi kolegami. Preto ma vzali k pešiakom, kde sa mašruje neprestajne vo dne i v noci.

— Teraz by som tiež chcel chodiť. A zatiaľ musím vždy cestovať autom a odvykám si od chodenia. Keď som bol nunciom v Paríži, chodieval som pešo vždy, keď som len mohol, ale dozvedel sa o tom pápež a rozkázal mi, aby som sedel doma, alebo chodieval autom. A teraz, keď som sám pápežom, vôbec to nie je ľahšie: tu vo Vatikáne chcú, aby ich biskup chodil pešo iba vo vnútorných záhradách, kde ho môžu mať na oku, úplne ako väzňa.

Manzù potom povedal, že rád sa potuloval pešo po Paríži a ešte radšej po Londýne.

— Londýn má pekné parky a nádhernú katedrálu svätého Pavla, — poznamenal pápež. — Aké to architektonické vzopätie!

Manzù pripomínal si istú epizódu z Londýna:

— Posledný raz som bol v Londýne s mojím švagrom Mariom Zappettinim, ktorý je veľmi nábožný. Jedného dňa prechádzajúc sa po meste našli sme sa pred jedným z kostolov. „Pozri sa, Mario, tu je kostol pre teba“. Ale on sa pozrel na mňa podozrievavo. „Na portáli sú dva psi, — povedal — to nemôže byť katolícky kostol“.

Pápež potriasol hlavou:

— To nič neznamená, — povedal. — Všetky kostoly sú také isté. Čo záleží na dvoch psoch na portáli, keď uprostred je Boh?

(Pokračovanie v bud. čísle.)

NÁŠ ŽIVOT NECH JE ŽIVÝM APOŠTOLÁTOM!

„Oni hneď zanechali loďku a otca a šli za ním“ (Mt. 4, 22)

Kristus spomedzi veľkého množstva svojich stúpencov starostlivo vyberá si prvých dvanástich... Stručnou, krátkou výzvou ich pozýva a oni — práve tak rýchle nechávajú rybárske siete, loďky, svojich najbližších..., aby šli za Kristom! — Chodia, nasledujú ho, žijú s Nim. Ich zvláštna úloha — pokračovať v diele začatom Kristom — nastáva až po jeho slávnom odchode do neba. — Tesne pred nanebovstúpením totiž dostali rozkaz: „Idte do celého sveta a kážte evanjelium všetkému stvoreniu!“ (Mt. 16, 15).

Tento príkaz platí pre každého veriaceho. Je povinnosťou nielen kňazov, ale povinnosťou každého kresťana-katolíka. — Šírenie pravdy evanjelia slovom a príkladom, nazývame apoštolátom.

Aký vznešený názov, aké vznešené, ba sväté poslanie!...

Pavlovo: „Káž slovo (Božie), zakračuj vhod alebo nevhod, presviedčaj, karhaj, napomínaj veľmi zhovievavo a múdro“ (2. Tím. 4, 2) platí a vzťahuje sa práve tak na kňazov, ako i na laikov, na každého veriaceho!...

„Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nik, kto uverí v neho, nezahynul, ale mal život večný!“ (Jn. 3, 16). — Spása ľudí bola teda pohnútkou, že Syn Boží prišiel na tento svet. Jeho jediným cieľom bolo spasit' nesmrteľné duše. To je motívom i cieľom každého apoštolátu.

Máme začínať so samým sebou. Seba samého spasit' je prvoradou úlohou každého veriaceho. — Ako, čo robiť? — Takto: V mene Božom začínať všetko. Na prvom mieste nech je nám modlitba, lebo ona je rozhovorom duše s Bohom. — Keď máme čo s kým rozprávať, tak Boh — náš stvoriteľ, má byť na prvom mieste! Modlitba nám poskytne duševné občerstvenie, posväti nás... Daj príklad modlitbou! Tvoj príklad povzbudí nesmelých, vzbudí uvedomelých; tvoja živá viera takto vyjadrená potrasie ľahostajnými, hriešnikmi... Pamätaj na slová Kristove: „Každého teda, kto ma vyzná pred ľuďmi, vyznam i ja pred Otcom, ktorý je na nebesiach. Kto ma však zaprie pred ľuďmi, i ja ho zapriem pred svojim Otcom, ktorý je na nebesiach!“ (Mt. 10, 32–33).

V tom je vyjadrená odmena, ale aj výstraha...

Náš život nech je živým apoštolátom!... — Nezanedbávajme sviatosti — pokánie, Eucharistiu... — Vedz, že slúžiš Bohu je čťou aj pre zbory anjelov, nielen pre človeka!... Je to služba, ktorá neponižuje, ale povznáša až k nebesiam.

Sme nositeľmi mena Kristovho, nebuďme preto len mŕtvymi, matrikovými údmi Cirkvi Kristovej, ale živými údmi mystického tela Kristovho... — Takto prospejeme sebe, svojim najbližším, svojim spolubližným, ľahšie dosiahneme kresťanskú dokonalosť tu na zemi a potom — blaženosť večnú v nebi!

Th. Lic. Ján Seman

Nad ľahostajnosťou vo viere

Jeden duchovný smer tak môže dať celej dobe charakteristický znak, že podľa toho aj celú dobu menujeme. Napr. v minulosti humanizmus, renesancia, osvietenstvo, liberalizmus poznačil svoju dobu určitým zmyslaním a podľa toho tá doba dostala svoje meno. Nie je vyľútené, že v budúcnosti mohli by našu dobu pomenovať dobou náboženskej ľahostajnosti, lebo odklon od viery sa stal akosi celosvetovým javom.

Cirkev pred ním nezatvára oči. V koncilnom dokumente čítame toto: Zapieranie náboženstva alebo jeho posúvanie na vedľajšiu koľaj nie je výnimkou alebo neobvyklým príkladom. Je to v protive so starými časmi, dávno tomu tak nebolo. Popieranie náboženstva alebo ľahostajnosť oproti nemu sa prejavuje nielen v filozofii, ale i v literatúre, v umení, vo vede, v nazeraní na prírodu a v občianskom živote (Cirkev a moderný svet 7).

Prirodzene ľahostajnosť má isté odstupňovanie od vylúčnosti až po úplné popieranie.

Ako sa má správať cirkev k nábožensky ľahostajným ľuďom? Co má povedať tým, ktorí nič od nej nečakajú? V najlepšom prípade ešte hovoria, že v minulosti mala cirkev poprednú úlohu v charitatívnej činnosti, že jedine jej úlohou bolo starať sa o nemocných a starých, opustených ľudí. Dnes túto funkciu prebrala spoločnosť. Dnes tiež na-

chádza človek v spoločnosti úplné kultúrne vyžitie. Moderná technika dáva človekovi možnosť využitia jeho telesných a duševných schopností. I s týmito faktami sa musí cirkev zmieriť a hľadať východisko, ako vhodne ohlasovať slovo Božie a udržiavať vieru v ľudských srdciach.

Koncil sa zaoberal touto otázkou, ale aj konštatoval, že situácia nie je katastrofálna ani tragická. Odvrátiť sa od viery je hriechom, lebo človeka „oberá od jeho skutočnej veľkosti“ (Cirkev a svet 21), lebo sily milosti sa tu nemôžu uplatňovať. Keby sme pristupovali ku konkrétnym prípadom, zistili by sme, že v každom prípade odmietnutie viery má veľmi mnohé príčiny a svoje odienie. Práve tieto príčiny treba študovať aj ich okolnosti a tak dospejeme k rozhodnutiu, ako skutočne najvhodnejšie treba sa pastoračne zamerať, aby sa cieľ koncilu a rola Kristova, rozširovať slovo božie, mohli ďalej uplatňovať najmodernejšími prostriedkami.

Cirkev je si toho vedomá, že prijatie viery na celom svete nebude

nikdy všeobecné. Ľahostajnosť a popieranie viery vždy budú existovať. To bude charakterizovať jednotlivé obdobia, ale Boh môže aj ináč uzmieriť, že ľahostajnosť alebo odvrát od viery vyvolá nový záujem a v tom sa bude zrkadliť jeho Prozreteľnosť.

Graham Green, známy anglický spisovateľ, v jednej svojej literárnej práci to potvrdzuje. Keď jeho literárny hrdina je s vierou vyrovnaný, čitateľa to berú za samozrejmu vec. Keď však v inom diele bojuje o vieru, až nakoniec po veľkých zložitých duševných bojoch sa k nej dostane, vtedy mu čitateľa mnohými listami za to ďakujú. Nemožno teda vylučovať, že i ľahostajnosť a vlačnosť v mnohých po čase môže vyvolať živú túžbu po obrodení. Tu však treba vždy zdôrazňovať povinnosť skutočne veriaceho človeka dnešných čias, aby svojim konaním, zmyslaním a vystupovaním dával povzbudzujúci a pekný príklad. A to je predovšetkým úloha nás kňazov i každého ozajstného veriaceho kresťana.

Míchal Klučár

Svetoznámy brazílsky futbalový hráč Pelé, vl. menom Edison Narrantes Nascimento vo svojom vyhlásení, ktoré uverejnil juhoslovanský kresťanský časopis Kana, okrem iného povedal: „V hĺbke svojho srdca patrí k chudobným svojej vlasti.“ Poznamenal, že je veriacim katolíkom, ktorý praktizuje svoju vieru, lebo je nerozumné patriť k nejakej cirkevnej obci, keď niekto nechce žiť podľa svojej viery. O sociálnych rozdieloch sa vyslovil: „Jasne vidím kriklavý rozdiel medzi chudobnými a bohatými, hoci sám patrí k bohatým. Veľkú časť svojich príjmov a majetku poskytujem na podporu chudobných.“

CIRKEV VO SVETE

KARD. G. PIZZARDO zomrel dňa 1. augusta t. r. vo veku 93 rokov. Zosnulý po dlhé roky stál v čele Kongregácie pre kat. univerzity a semináre. Kardinálom sa stal r. 1937.

KONGRES PAX CHRISTI bude v Londýne v dňoch 30. októbra a 1. novembra t. r. Úvodný prejav prednesie kard. Alfrink, arcibiskup z Utrechtu. Ústredným heslom kongresu je: Mier možno realizovať.

V **BUENOS AIRES** tragicky zahynul pri autonehode generálny tajomník argentínskeho biskupského zboru Msgr. Marcone.

BEATOVÉ BOHOSLUŽBY V TALIANSKU zakázali. Pastiersky list talianskej biskupskej konferencie zaujal negatívne stanovisko k týmto produkciám a zakázal aj používanie výlučne svetských hudobných nástrojov ako gitary, akordeóny a bubny. Posvätná povaha bohoslužieb sa týmto výstrednými vyjadrovaniami formami veľmi profanizuje.

BISKUP THEISSING V NDR prevzal v nedávnych dňoch správu meklenburského komisariátu od svojho predchodcu dr. Schredera za prítomnosti ostatných biskupov v NDR.

V **SALZBURSKOM KRAJI**, ktorý vyniká neobyčajnou prírodnou krásou sa v letných mesiacoch sústreďuje veľké množstvo rekreantov. O nedeliach a sviatkoch sa tam slúžia vo voľnej prírode, často i v stanových priestoroch, sv. služby Božie. Nedávno tam liturgizoval aj pomocný biskup dr. Wagner z Linza.

ŠPANIELSKI BISKUPI predávajú svoje rezidencie v prospech chudobných. K arcibiskupovi z Bilbaa sa pripojili aj biskupi zo Zaragozy a Cartagene—Murcia, ktorí predajom chcu takto pomôcť chudobným svojich biskupstiev.

V **NOVEJ HUTE V PĽR**, ktorú nazývajú prvým socialistickým mestom Poľska, položili základy nového rozmerného ekumenického chrámu, ktorý pojme vyše 6000 veriacich a na jeho výstavbe sa podieľajú príslušníci všetkých kresťanských vyznaní v meste.

V nedeľu 9. augusta napoludnie Svätý Otec vyslovil pred tisícami veriacich, ktorí ho prišli pozdraviť do jeho letného sídla, radosť nad prírerm na Blízkom východe, a to aj preto, že prímerie sa týka Svätej zeme, ktorá je nám drahá, pretože ona tvorila rámec dejín Starého i Nového zákona, Evanjelia, Ježišovho života, tajomstva vykúpenia a počiatkov Cirkvi.

„Istotne tam ide o veľmi vážne a ťažké otázky spravodlivosti a ľudskosti, na ktorých riešenie treba veľa múdrosti a trpezlivosti, ale fakt, že sa prešlo od zbrani k rokovaniam, znamená pokrok, nevyhnutnú podmienku na ceste k šťastlivému riešeniu.“

Osservatore Romano s veľkým zadostučením kvitoval zastavenie paľby a dohodu o zrieknutí sa násilia. Dve dohody: jedna medzi Izraelom a Zjednotenou arabskou republikou, a druhá medzi ZSSR a NSR, posilnili nádeje, a úsilie ľudí dobrej vôle podporilo snahy riešiť konflikty vzájomnými dohodami. „Dohoda medzi Sovietskym zväzom a Nemeckou spoikovou republikou otvára cestu, — vraví Osservatore Romano, — ktorá nie je krátka, ktorá však by mohla viesť k čestnému riešeniu problematiky, ktorú druhá svetová vojna zanechala Európe a svetu ako smutné dedičstvo.“

V Moskve vyšla kniha **KATOLICIZMUS A DIPLOMACIA**. Napísal ju sovietsky novinár N. A. Kowalski, ktorý su ako spravodajca zúčastnil na Druhom vatikánskom koncile a mal možnosť oboznámiť sa s denným životom vo Vatikáne. Casopis „Nauka i religia“ venoval tejto publikácii recenziu, v ktorej zdôrazňuje, že obsahuje mnoho zaujímavých podrobností o pápežskej diplomacii, o pracovných metódach a oceňuje mierovú iniciatívu Vatikánu a jeho priaznivejší postoj k socialistickým krajinám.

Slávnostná sv. omša na ústrednom festivalovom námestí EXPO 1970. zasvätená modlitbám za svetový mier, bola 31. júla stredobodom Vatikánskeho dňa na Svetovej výstave v Osake.

Svätú omšu slúžil pápežský delegát kardinál Paul Marella spolu s tromi japonskými arcibiskupmi a stovkami biskupov a kňazov.

EKUMENIZMUS

Ekumenické stretnutie v Budapešti

Carihradský arménsko-katolícky arcibiskup Giovanni Tcholakian na svojej okružnej ceste po Európe zavítal aj do Budapešti v sprievode vyše 70 veriacich arménskeho pôvodu. V nedeľu dňa 2. augusta t. r. slúžil v budinskom korunovačnom chráme archijerejskú sv. Liturgiu v arménskom obrade. Pri bohoslužbách účinkoval zbor carihradského arménskeho metropolitného chrámu. Po evanjeliu prof. dr. Imrich Timko, gréckokatolícky generálny vikár predniesol kázeň vo francúzskej a maďarskej reči, v ktorej okrem iného srdečne privítal a úprimne pozdravil arcibiskupa i jeho sprievod. Na jeho slová odpovedal metropolita Tcholakian francúzskym prešlovom, v ktorom poďakoval za bratské prijatie a veľmi hrejivými slovami pozdravil všetkých prítomných. V podobnom duchu bratstva a porozumenia sa niesli prejavy a stretnutie pri spoločnej recepcii, ktorá nasledovala po liturgickom stretnutí v chráme.

Dr. Š. U.

O kardinálovi Beovi (1881—1968), ktorý bol prvým predsedom Sekretariátu pre zjednotenie kresťanov, sa bližšie dočítame v Kalendári gréckokatolíkov na rok 1970. Teraz sa dozvedáme, že bol vydaný jeho duchovný denník v siedmich jazykoch. Sú to vlastne zápisky z duchovných cvičení z posledných 10 rokov jeho života. Talianske vydanie má 466 strán.

V PORTUGALSKEJ FATIME bol v prvých dňoch uplynulého mesiaca katolícko-pravoslávny ekumenický týždeň. Pri jednom zo zasadaní odovzdal zástupca patriarchu Athenagora fatimskému biskupovi J. Venantiovi pamätnú medailu sv. Titusa ako patriarchov dar. Toto vyznamenanie sa udeľuje iba osobám, ktoré sa mimoriadne zaslúžili o ekumenické hnutie.

OSLAVY UNIVERZITY V INNSBRUCKU, ktorá tohto roku oslávila 300 rokov svojho trvania, začali ekumenickými bohoslužbami. Aj záverečné oslavy zakončil katolíckymi a evanjelickými bohoslužbami.

KARD. WILLEBRANDS pozval archimandritu Pantaleimona Rodopoulou profesora cirkevného práva na solúnskej univerzite na zasadnutie komisie pracujúcej na reforme katolíckeho cirkevného práva. Okrem archimandritu Rodopoulou ako pozorovateľa—poradcovia zúčastnili sa spomenutého zasadnutia prof. Ogisky z teologickej akadémie z Moskvy—Zagorsku a jeden odborník anglikánskej cirkvi.

ZVÄZ KAT. NEMOCNÍČ V INDIÍ, ktorý združuje 300 sanatórií a 500 lekárskech poradní, premenil sa na organizáciu, ktorá bude mať ekumenický charakter. Prakticky bude to znamenať spoluprácu všetkých kresťanských vyznaní v oblasti zdravotnícko-lekárskej starostlivosti na území Indie.

ROČENKA GRÉCKEJ PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI, ktorú pred nedávnom vydali, sa po prvý raz v prehľade historických výročí zmliehuje o 2. vatikánskom koncile a zrušení vzájomnej exkomunikácie medzi katolíckimi a pravoslávnyimi.

„Cirkev znáša tiež zodpovednosť na poli činnosti svetskej a všeobecne v oblasti problému práce, rešpektovania hodnôt ľudskej slobody, spravodlivosti a mieru. Na tejto platfóme vždy je možná dobrá spolupráca medzi katolíckou Cirkvou a Svetovou luterskou federáciou.“

(Kard. Willebrands v prejave dňa 16. júla t. r. na V. svetovom luteránskom zjazde).

BUDHISTICKÍ JAPONSKÍ ŠTUDENTI sa pred nedávnom zúčastnili sv. Liturgie v anglickom Keswicku. Všetci boli oblečení v národnom kroji, zv. kimono. Hoci okrem jedného katolíka všetci sú príslušníkmi budhizmu, zapojili sa aktívne do bohoslužobných modlitieb a textu. Sledovali službu Božiu podľa anglického textu. Študenti sú poslucháčmi univerzity v Nagoy a pod vedením Otca Alfonza Hotza konajú študijnú cestu po Európe. V svojom programe majú ešte návštevu Írska, pašiové hry v Oberammorgau a Rim, kde ich prijme aj Sv. Otec Pavol VI.

K reportáži o vysviacke a primiciách o J. Gajdoša v minulom čísle Slova vraciame sa ešte snímku z jeho prvej sv. služby Božej v bardejovskom farskom chráme, pri ktorej mu bol manudoktorom najd. o. Ordinár.

JANOV — Posledná júlová nedeľa bola tohto roku pre miestnych veriacich ozaj radostným a slávnostným dňom. Zhromaždili sa vo veľkom počte okolo svojho tristoročného kostolíka, aby spoločne pozdravili najd. o. ordinára, ktorý zavítal medzi janovských veriacich, aby im tu okrem sv. Liturgie a hlásania slova Božieho posvätil obnovený chrám, kríž pred Božím domom a udelil sviatosť Ducha sv. 21 malým birmovancom.

O. ordinára za veriacich privítal veľmi úprimnými slovami p. Ján Fejerčák a miestny duchovný správca vŕd. o. František Haluška. Sv. Liturgia bola slúžená pri novom kríži. Vo svojej povzbudzujúcej kázni najd. o. ordinár osobitne zdôraznil potrebu jednoty, vzájomného porozumenia a znášanlivosti všetkých bez rozdielu. Výrazom pekného a prikladného ekumenického citenia bola aj prítomnosť mnohých miestnych evanjelických sestier a bratov. Milú duchovnú slávnosť zakončila posviacka kríža pred chrámom, pred ktorou predniesla M. Fejerčáková časovú báseň k počte sv. kríža. Neúnávný duchovný správca o. Fr. Haluška úprimne tľmočil svoju vďačnosť všetkým, ktorí sa pričínili o zdarné zakončenie opráv chrámu i dôstojný priebeh vzácnej duchovnej slávnosti.

Na záver zaznela cirkevná hymna a mnoholetstvie našim štátnym i cir-

kevným predstaviteľom ako aj všetkým veriacim.

BARDEJOV — V rámci storočného jubilea Spolku sv. Vojtecha zavítali do tohto starobylého hornošarišského mesta predstavitelia Spolku osvp. prelát Msgr. Ján Pöstényi, predseda a doživotný správca SSV a riaditeľ SSV osvp. veľprepošt Koloman Štefko. Pri tejto príležitosti v sprievode tlač. ref. SSV pre našu tlač dr. Emila Korbu položili vence na miestnych cintorínoch k hrobom dr. Jána Andraščíka, prof. dr. A. Spesza, prelata G. Žebiráckeho a dlhoročného miestneho gr. kat. farára kanonika E. Biharyho.

LIPTOVSKÝ TRNOVEC — Na prvú augustovú nedeľu tu slúžil pri príležitosti chrámového sviatku sv. službu Božiu v našom obraze a kázal tit. kanonik nášho biskupstva o. P. Spišák za asistencie miestneho správcu fary o. prof. Št. Šmalika.

DARGOV — V nedeľu 9. augusta t. r. konala sa v tejto podhorskej obci, ležiacej pod pamätným Ružovým sadom už po 25. raz miestna chrámová slávnosť. Dargovskí veriaci vďačne spomenuli 25 rokov od jej zavedenia, keď evakuovaní do blízkych hôr zasvätili vtedy svoje životy a celú obec Matke ustavičnej pomoci.

Milú spomienkovú slávnosť, ktorá vyvrcholila v slávnostnej liturgii za účasti okr. dekana o. I. Vasiľčáka, uzavrel poďakovací prihovor miestneho duchovného správcu o. Štefana Kmeca a úprimné mnoholestvie, nadšene spievané všetkými prítomnými.

TREBIŠOV — Hlavná chrámová slávnosť Uspenija Presv. Bohorodičky, ktorá je patrónkou trebišovského gr. kat. farského chrámu, oslávili v nedeľu po sviatku 16. augusta. Pri tejto príležitosti zavítal medzi horlivých trebišovských gr. kat. veriacich aj najd. o. ordinár J. Hirka. Snímka J. Brezu zachytuje radostný a slávnostný okamih srdečného privítania o. ordinára pred trebišovským chrámom.

ZUBNÉ — 16. augusta t. r. oslávili zlaté kňazské jubileum vŕd. o. Anton Adamkovič slávnostnou sv. Liturgiou, pri ktorej kázal nový duchovný správca tejto farnosti novokňaz o. Ján Gajdoš, ktorý jubilantovi spolu so svojím predchodcom o. Pavlom Martynom asistoval pri jubilejnej službe Božej.

Mnohí starší účastníci, ktorí pamätali jubilentové primície v Zubnom pred 50 rokmi s dojatím spomínali na jeho kňazské začiatky i na blahodarné pôsobenie jubilentovho otca, ktorý tu pôsobil pred viac ako polstoročím ako miestny farár.

Len ten sa k Bohu priblíži, kto niečo za neho dáva do hry. Kto riskuje... A len vtedy spoluvytvára jeho kráľovstvo, stáva sa šťastným a naplňa svoj život primerane.

Kristus uzdravoval. Je to dôkaz, že aj nás môže a chce uzdraviť, pretože je ten istý včera, dnes i naveky. Len aby sme toto jeho uzdravenie prijali...

Až vtedy sa staneme opravdivými kresťanmi, keď sa dokonale zriekneme práva silnejšieho.

Dodržiavanie predpisov a zachovávanie ustanovení z nás neurobí celých kresťanov, ak pritom nebudeme konať z lásky a hľadať plnenie vôle Božej.

Nie je možné slúžiť Bohu a súčasne byť nespravodlivým voči našim bližným, alebo dokonca ich nenávidieť. Takáto služba by bola lžou...

(Z myšlienok na všedné dni)

Tlačová oprava. V poslednom čísle Slova vyskytli sa niektoré výrazné tlač. chyby. Na str. 2. jednička pri mene Bl. Hroznatu nepatrí. Podobne v Liturg. živote v texte pod obrazom v 19. riadku veľmi citeľne je tam uvedená záporná predpona. Má byť: môžeme vidieť. V 9. riadku zdola nahor vpadli do textu z nasledujúceho riadku slova: na diskos z prosfory miesto: do ktorého prilieva...

ROZŠIRUJ NÁS ČASOPIS!

Získal si nového predplatiteľa?

DOM BOŽÍ

Vyrástol si a teraz už sám chodíš do chrámu. Ráno, na poludnie a večer počuješ zvonit jeho zvony. Len im niekedy pozorne načúvaj! Do chrámu chodíš s otcou a s mamičkou, najradšej však s oboma. Keď vojдете do chrámu ponoríte ruku do kropeničky so svätenou vodou. Prežehnáte sa. Vidiš oltäre, obrazy a lavice. Je tu čisto a pekne. Chrám-cerkov je domom Pána Boha. Preto mu tiež hovoríme dom Boží. Chodievame sem radi. Oslavujeme v ňom Boha, modlíme sa k nemu a ďakujeme mu za všetko. Často ho tiež prosíme za tých, ktorých máme radi.

(Z knihy L. Pokorného: První čtení, 1969).

LÁSKA K RODIČOM

V mladej rodine, čakali už piate dieťa. Stará babička prišla k najstaršiemu, 14-ročnému Jankovi a hovorí mu: „Janko, bude vás znovu viacej, či sa tomu netešíš?“ A Janko odpovedá: „Áno, teším sa, ale bojím sa, ako pri nás naša matka len vydrží. Viem, že to bude veľká starosť. Ja som už na to myslel a už som sa jej rozhodol aj pomôcť.“ „Čo si sa len rozhodol,“ pýta sa prekvapene babička. „Už som sa prihlásil do vojenskej školy, aby naša matka mala o jednu starosť menej. Tam dostanem odev a stravu, čo bude veľkou pomocou pre mojich súrodencov“. Babičku zaliali slzy, keď počúvala slová 14-ročného Janka, tak múdro hovoriť. Bola to veľká a dojmavá láska k rodičom.

Pri výchove svojich detí rodičia zaujímajú miesto Božie. Z toho dôvodu máme svojich rodičov uctiť a vážiť si ich. Máme im pomáhať v práci, starať sa o nich počas nemoci, modliť sa za nich v čase pozemského života i po ich smrti. Odmenou za túto prácu a úctu je rodinné šťastie a dlhý život. „Cti otca svojho i matku svoju, aby sa ti dobre vodilo i aby si dlho žil na zemi“.

Kto zavrhuje rodičov, zavrhuje samého Boha. Preto už sv. Augustín zvolal po svojom obrátení: „Keď som zavrhoval matku svoju, ktorú si mi dal, zavrhoval som Teba Bože“.

„Dietky moje, nemilujte slovom, ani jazykom, ale skutkom a pravdou“ (1. Ján 3, 18).

o. František Dancák

Druhý svätý Alojz

S Don Boskom bývala aj jeho matka. Tá raz povedala svojmu synovi:

– Janko, ty máš vo svojom oratóriu mnoho dobrých chlapcov. No ani jeden z nich sa nevyrovná Dominikovi Sáviovi.

– Odkiaľ to viete, mama?

– Často ho vidím, ako vo voľnom čase privedie do kostola niektorých svojich spoločníkov, aby spolu pozdravili Pána vo Sviatosti Oltárnej, alebo aby sa s nimi pomodlil časť sv. ruženca. Každý deň zmizne z dvora na krátku návštevu Sviatosti Oltárnej. A často sa tak pohrúži do modlitby, že pritom zabudne aj na raňajky. Keď ho vidím pred svätostánkom, zdá sa mi, že vidím anjela z neba.

Podobné svedectvo vydal o ňom aj gróf Cays z Caselette. Don Bosko tiež o ňom napísal, že v kostole bol ako anjel, sústredený, skromný, takže sa vám zdalo, že vidíte druhého sv. Alojza.

Istého večera počul, ako Don Bosko v kázni vpravil: Drahí chlapci, ak chcete vytrvať na ceste do neba, radím vám tri veci: Častú sv. spoveď, časté sv. prijímanie a stáleho spovedníka. Spovedníka si zvolte takého, ku ktorému budete mať neobmedzenú dôveru. Nemeňte ho bez naozaj mimoriadnej potreby.

Dominik si zvolil za spovedníka sv. Don Boska. U neho urobil svoju generálnu sv. spoveď. K druhému spovedníkovi sa šiel spovedať iba vtedy, keď mu to Don Bosko nariadil, ako napr. z príležitosti duchovných cvičení. Keď mu niektorí radili, aby zmenil spovedníka, odpovedal: „Prečo meniť lekára? To sa robí iba vtedy, keď človek stratil v neho dôveru. A to nie je môj prípad. Ostatne, niet takej duševnej choroby, ktorú by on nevedel vyliečiť“.

Za istý čas ho trápili úzkosti svedomia a chcel sa spovedávať každé štyri dni. Don Bosko mu to však nedovolil a určil mu, aby prišiel na spoveď iba každý týždeň.

(Pokračovanie na str. 16)

Zdvorilosť v rodine

Ak má dieťa alebo dospelý človek zmysel pre slušné správanie sa, tak ho v prvom rade uplatňuje v rodine, v rodinnom kruhu. Rodina, domov, má byť prvým miestom v ktorom sa skutočne zachováva vzájomná zdvorilosť.

1. V rodine načíň vždy sa správať zdvorilo. Lenže „niektorí ľudia si myslia, píše spisovateľka Mária Hejnová, že doma nemusia byť slušní a zdvorilí, zvlášť nie k súrodencom. Tým len dokazujú, že skutočne zdvorilí a slušní nie sú; a že ich kultúrne vystupovanie v spoločnosti cudzích ľudí je len maskou, pod ktorou sa skrýva nekultúrny človek. Moderný človek je kultúrny práve doma, medzi svojimi najbližšími a jeho kultúra začína najjednoduchšími úkonmi denného života.“

Nie nadarmo pociťujeme nežnú prichylnosť k členom rodiny! Všet len pozorujeme niekedy samých seba, svojich rodičov, bratov, sestry a príbuzných. Či ste si všimli, že máte ich podobu, postavu, gestá, spôsob hovoru, smiechu i plaču, ich schopnosti i chyby. Dospelý človek si uvedomuje toto rodové puto a preto pociťuje nežnú prichylnosť k rodičom i k dávno mŕtvym, nepoznaným predkom a k členom rodiny.

2. Dodržujeme denný poriadok rodiny. So všetkou určitosťou možno tvrdiť, že správna a zdvorilá rodina máva svoj denný poriadok hlavných a spoločných denných prác. Tento poriadok určuje spravidla matka rodiny alebo celorodinná porada.

3. Vo vážnych chvíľach, v životných záležitostiach všetci držíme za jedného a jeden za všetkých!

Tažko nemocných teší, ak ich členovia rodiny so sústrasťou a s láskou sprevádzajú, ošetrojú. Ak sme upadli do nešťastia, nebezpečenstva, ak sme zažili úraz, nečakanú stratu, a pod., je nám milo pri srdci, keď členovia rodiny všemožne nám pomáhajú šťastne prekonať bolestnú situáciu v našom živote. Ak uzavierame slovné alebo písomné zmluvu s podnikom, v ktorom ideme pracovať, je nám naozaj vhod, ak rodičia alebo súrodenci nám poradia, alebo povolia tento krok života. Kto je zamestnaný, ale žije sa pri spoločnom stole rodiny, prirodzene prispieva na kuchyniu primeranou výškou.

4. Ďalšie pravidlá zdvorilosti v rodine: Česť rodiny a jej mena starostlivo udržiavame a rozumne chránime. Preto ochotne sa premáhame, opanúvame, aby sme nevyviedli nič, čím by dobré meno rodiny utrpelo.

Pri odchode z domu a po návrate domov, zdvorilo zdravíme a podáme správu, ako sa nám viedlo, čo sme dosiahli.

(Pokrač. na str. 16)

Zdvorilosť v rodine

(Dokončenie zo str. 15)

Bez súhlasu, aspoň bez vedomia hlavy rodiny z domu neodchádzame, najmä nie večer. Hlavou rodiny stanovený nám termín presne dodržíme, aby sme nebúrili odpočívajúcich pracujúcich v ich spánku.

5. Dobré pamätajte zasledujúce pravidlo zdvorilosti členov rodiny: Hlboko mlčíme o slabostiach, nedostatkoch povahy spolučlenov rodiny, o ich domnelých alebo skutočných chybách, zvláštnych hriechoch a trápnych náklonnostiach a o zlých obyčajoch! Ak by sme odokrývali tieto a podobné vlastnosti svojich rodičov, súrodencov a ostatných domácností, to by hlboko ponižovalo česť nás samých. Najmúdrejšie to robí istý starý pán: Keď pred ním začnú niekoho ohovárať, on ani nevypočuje, ale spomenie o ohováranom nejakú dobrú vec. Zdvorilé rodiny sú ozdobou našich národov.

Dr. S. D. Veselý

K príjemnému prázdninovo-dovolenkovému odpočinku patrili i menej príjemné starosti napr. s „hygienou“ dopravného prostriedku. Teda aj k spríjemneniu cesty, pohodliu a pohode treba pridať kus obety, pozornosti a námahy!

(Snímka a text: O. P. Čech)

KNIHY

PISMO SV. Starého zákona, zv. III. 1200 str. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Cirkevnom nakladateľstve. V tomto zväzku sú tieto starozákonné knihy: Veľpieseň, Kniha Múdrosti, Ekleziastikus, veľkí a malí proroci a obe knihy Makabejcov. Expedícia zväzku bude až po vyexpedovaní katechizmov.

20 ROKOV maďarského katol. mierového hnutia je názov knihy dr. M. Beresztöczyho, ktorá v nedávnych dňoch vyšla v Budapešti. Zoznamuje s počiatkami mierového hnutia maďarských katolíkov a približuje význam i históriu hnutia „Opus pacis“.

Druhý svätý Alojz

(Dokončenie zo str. 15.)

Na sv. prijímanie sa pripravoval už večer predtým. Keď šiel spať, myslel na veľkú udalosť nasledujúceho rána a týmito slovami končil svoju modlitbu: „Nech je vždy chválená a velebná Najsvätejšia Sviatosť Oltárna“. Na druhý deň, len čo sa zobudil, prvé myšlienky patrili Sviatostnému Spasiteľovi, ktorého mal prijať. Konečne po dôkladnej príprave s tou najväčšou sústredenosťou prijal tak túžobne očakávaného nebeského Hosta. Po sv. prijímaní nenechal Ježiša ani len na chvíľku samotného: Jemu patrili všetky jeho myšlienky a city, jemu ďakoval, jemu sa klaňal, jeho prosil. V tomto svojom ďakovaní po sv. prijímaní bol tak sústredený, že keď ho neupozornili, niekedy zabudol aj na raňajky, ba aj na školu. Často celý naradostený zvolal: O, aký som šťastný! Keď mám dačo na duši, idem k spovedníkovi a on mi poradí, čo Boh odo mňa chce. A keď chcem niečo veľké, idem k sv. prijímaniu, kde prijímam telo, krv, dušu i Božstvo samého J. Krista. Čo mi ešte chýbalo, aby som bol šťastný?

Podobne ako Don Bosko aj on neobyčajne miloval P. Máriu. Už pri prvom sv. prijímaní si urobil predsavzatie: Mojimi priateľmi budú Ježiš a Mária. 8. dec. 1854, ako sme už videli, šiel do kaplnky a celkom sa zaslúžil Bohorodičke.

Koncom mája — bolo to pravdepodobne 1856 — sa členovia jeho spálne rozhodli postaviť na česť nebeskej Matky malý oltárík. Dominik vidiac, že bez peňazí to nepôjde, zvolal: — Ach, ja chudák! Pre túto vec sú potrebné aj peniaze, a ja nemám ani haliera. A predsa chcem aj ja dačím prispieť na výzdobu oltáríka. Tu máte túto knihu, ktorú som dostal ako odmenu. Predajte ju a peniaze budú mojou obetou na oltárík nebeskej Matky.

Dominik bol veľmi skromný aj vo svojich pohľadoch. Keď sa raz vrátil zo školy, istý spolužiak sa ho pýtal, či sa mu ľúbili niektoré veci, čo videl na ceste. Dominik mu odpovedal, že nevidel nič zvláštne. Tu mu priateľ dohovára:

— Čo chceš teda robiť so svojimi očami, keď nechceš pozerieť na tieto veci?

— Ja chcem použiť svoje oči na to, aby som raz, keď prídem s pomocou Božou do neba, mohol nimi obdivovať tvár našej nebeskej Matky.

Nielen sám miloval a si uctil Bohorodičku, ale sa usiloval, aby ju milovali a si uctili aj iní.

Don Bosko o ňom napísal, že zvláštnym spôsobom si uctieval Nepoškvrnené Srdce Bohorodičky a nebeská Matka prijímala jeho vŕcnu oddanosť, držala pevne nad ním svoju duchovnú ochranu a dala nám v ňom druhého sv. Alojza.

„Naša svätosť spočíva v tom, že sme opravdivo veselí.“ Sv. Dominik Sávio

KULTÚRNE ROZHĽADY

900 ROKOV TRVANIA osláv v tomto roku známe belgické cisterciátske opátstvo Orval. Pri tejto príležitosti otvorili výstavu, ktorá ukazuje mnohoročnú prácu opátstva, vykonanú na poli šírenia kultúry, liturgie a sakrálného umenia.

EVANJELIUM A ŽIVOT je názov mystéria, ktoré napísal františkán o. R. Szmidt o mučeníkovi z hitlerovského koncentračného tábora o. Maximiliánovi Kolbem. Hru úspešne predvedli v kláštore Nepokalanów, ktorý založil a v ktorom dlhšie pôsobil o. M. Kolbe.

V **MAĎARSKEJ NÁRODNEJ GALÉRII** v Budapešti otvorila v októbri t. r. výstavu cirkevného umenia. Má to byť reprezentatívne a ekumenické predstavenie hodnôt maďarského sakrálného umenia pri príležitosti milénia, ktoré v MĽR slávnostne otvorili dňom 20. augusta t. r.

AUTOROM SLÁVNEHO SÚSOSIA SV. VÁCLAVA v Prahe na Václavskom námestí je zakladateľ moderného českého sochárstva Jozef Václav Myslbek. Prierez jeho tvorbou a umelecký význam nám približuje nový farebný dokumentárny film o jeho živote a diele, ktorý nakrútili v Prahe.

VÝSTAVU O. M. HELLA jedného z najprednejších astronómov a matematikov XVIII. st., knaza Spoločnosti Ježišovej a rodáka z Banskej Štiavnice usporiadalo Slovenské národné múzeum v Bratislave v spolupráci s bankským múzeom v Banskej Štiavnici. Výstava je na bratislavskom hrade a neskôr bude prenesená aj do Košíc.

V **ELLWANGENE**, ktoré sa dnes považuje za miesto niekdajšieho väzenia sv. Metoda odhalili v nedávnych dňoch pamätnú tabuľu veľkému slovenskému arcibiskupovi-vierozvestovi. Slovinský profesor dr. M. Turnšek pri tejto slávnostnej príležitosti označil odhalenie pamätnej tabule sv. Metoda za pravé znamenie vzájomného dorozumenia národov.

ÚJ EMBER (NOVÝ CLOVEK) — maďarský katolícky týždenník oslávil v auguste t. r. štvrtstoročie svojho trvania. Bratskému časopisu, ktorý spolu s Vigiliou sa pravidelne zjavujú na našom redakčnom stole, úprimne želáme hojnosť ďalších požehnaných a skvelých výsledkov.

SLOVO — časopis gréckokatolíkov. Vychádza raz mesačne. Redakcia a administrácia Košice. Moyseova 50. Vydáva spolok sv. Vojtecha v Trnave v CN. Rediguje dr. Emil Korba. Uzavierka čísla je 25. v mesiaci pre nasledujúce číslo. Neobjednané rukopisy nevraciam. Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov. Pov. SÚTI č. 245/69-sekr. z 20. VI. 1969. Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky do zahraničia prijíma Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. Cena jedného výtlačku 2 Kčs.